

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1610

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

9 771819 161008

Трэці шлях у трэці съвет

АНДРЭЙ ЛЯЖКЕВІЧ

У пошуках нашай славы,
або Гісторыя для беларусаў

Гісторыя змагання беларусаў за сваю дзяржаўнасць у 1910-1930-я павінна заняць цэнтральнае месца ў патрыятычным выхаванні моладзі.
Старонка 4.

• • • • •
вялікая
вечарына
беларускай
паэзіі

СЁНЬНЯ

5 кастрычніка
Палац мастацтваў
(вул. Казлова, 3),
канфэрэнц-зала, 19.00.
Болей — старонка 2.

Канстытуцыйнаму акту ня быць. Прэс-канфэрэнцыя для расейскіх журналістаў: Аляксандар Лукашэнка ня хоча разрываны саюзныя дачыненіні з Расеяй першым, правакуе на гэта Москву. **Старонка 7.** Беларусь перажывае драматычны момант зьмены арыентатацыі. Замест Pacei — трэці съвет. Камэнтары Віталія Тараса і Аляксандра Класкоўскага. **Старонкі 8, 16.** Фэльетон Лёліка Ушкіна. **Старонка 17.**

камэнтары

- Андрэй Павач. У пошуках нашай славы, або Гісторыя для беларусаў 4
 Віталь Тарас. Вада ў калене 8
 Павал Севярынец. Табліца Мендзялеева 14
 Аляксандар Класкоўскі. Атакі на вятрак 16

люстра дзён

- Канстытуцыйнаму акту на быць 7
 Мілінкевіч узначаліць камітэт «За свабоду Дашкевіча» 7
 «Шмат малых мурашоў і ніводнага вялікага» 10
 Мілінкевіч застанецца лідэрам апазыцыі 10
 Польскіх ксяндзоў вымушаюць зъехаць 11
 «НН» адмовілі ў залі 11
 Іванюкевіча аштрафавалі на 112 даляраў 11
 Вацлаў Гавэл: Прыйём Украіны й Беларусі мусіць стаць вянцом стварэння Эўразіязу 11
 Нілу Гілевічу – 75 12
 N.R.M. у Стакгольме 12
 Беларусы ў Антарктыдзе будуюць новую БелКУ 12
 Бульбе далі дзесяць сутак 13
 Хроніка 14
 У Воршы адновяць адзіны ў Беларусі пячорны храм .. 20
 І шыльда не ўратавала 20
 Нясвіцкі замак рэстаўруюць шляхам дэмантажу 20

Мары

левым вокам

- Лёлік Ушкін. Оба-на, інтэграцыя! 17

пошта рэдакцыі

- Аўдыё і відэа з Быкавым .. 18
 Я пазнала таго маладафронтавуцца 18
 Іншыя лісты 18

з усіх старон

- Як кітайскі абутак уратаваў Беларусь ад санкцыяў 19

культура

- Сымон-музыка выйдзе ў джынсах 21
 Фабіян і Людвіка ў «Беларускай хатцы» 22

газэтка дзеткам

- Як нараджаецца газета 24
 ВОЛЬНЫ ЧАС
- Мядзведзік у Бэрліне 26
 - Спэцэфекты ўсё тыя ж 27
 - Дзе варта быць 27
 - Варта паглядзець 27
 - Мэгакрыжаванка 28
 - Шалкевіч прызямліўся 29

мы самі

- Дзякую 30

калі б...

- Малюнкі Лёліка Ушкіна 31

Святкаванье 100-годзьдзя «НН» у Полацку

Адбудзеца 6 кастрычніка а 19.30 у Полацку ў пафіяльной залі касцёлу Святога Андрэя Баболі. Уваход вольны, чакаюцца прыемныя сюрпризы. Даведкі праз тэл. (029) 718-97-31.

50 РАДКОЎ РЭДАКТАРА

Беларусь перажывае пераломны момант

Грузінскі тон Аляксандра Лукашэнкі на адрас Рәсей ў часе прэс-канфэрэнцыі ў мінулую пятніцу мог азначаць толькі адно: на маскоўскім накірунку ўсё зусім кепска. Лукашэнка ня хоча разрывати саюзныя адносіны з Рәсей першым, аднак правакуе на гэта Москву. Мініяцца замежнапалітычная арыентацыя краіны, на месца Рәсей прыходзіць Трэці съвет – Вэнэсуэла, Іран і іжа зь імі. Узамен за захаваныне добраахвотнае каляніяльнае залежнасці лукашэнкаўская Беларусь атрымлівала ад Москвы мільярды два даляраў за год на газе, нафце і гандлёвых прэфэрэнцыях. Болей прадаща няма каму, цяпер пра даты і прыдзеца забыць. Ці значыць гэта, што нас чакае зъмена «сацыяльнага контракту» і ўнутранай палітыкі? Што стане зь беларускай эканомікай? У гэтым нумары «НН» мы падступаем да аналізу новай палітычнай сітуацыі. Старонкі 7, 8, 16, 17.

Сёньня – вялікая вечарына беларускай паэзіі

5 кастрычніка, у чацьвер адбудзеца прэзентацыя кнігі Аляксандра Фядуты «Паэтычны аглядальнік» з удзелам герояў: чакаюцца Рыгор Барадулін, Лера Сом, Міхась Скобла, Юрка Голуб, Юры Пацюпа, Джэці, Людка Сільнова, Юры Бадак, Галіна Дубянецкая, Віктар Шніп, Ірына Багдановіч, Глеб Лабадзенка. Вядзе вечарыну Зыміцер Бартосік. Палац мастацтваў (вул. Казлова, 3), канфэрэнц-зала, 19.00. Уваход вольны, чакаюцца прыемныя сюрпризы. Сардэчна запрашаем: з гэтай вечарыны распачнеца святкаванье 100-годзьдзя газэты ў сталіцы.

НОВЫ НУМАР «ARCHE»

У сувязі з прыпыненнем выхаду часопісу «ARCHE» тэксты чарговага, кастрычніцкага нумару можна прачытаць толькі на сайце часопісу
a r c h e . b u t e d i a . n e t

У пошуках нашай славы, або Гісторыя для беларусаў

Гісторыя змаганьня беларусаў за сваю дзяржаўнасць у 1910—1930-я павінна заніць цэнтральнае месца ў патрыятычным выхаваньні моладзі. Піша Андрэй Павач.

I

Размовы аб патрыятызме і ідэалёгіі «белорускага государства», што апошнім часам началі ўсё часцей зьяўляцца ў афіцыйных СМІ, выклікаюць у нармальнага чалавека жаданне адмахнуцца ад іх рукою: «Ды ну іх, няхай гавораць, што хочуць». Але адмахвацца, думаю, усё ж такі на варты, «патрыятычная» прарапаганда так ці іначай дабраецца да кожнага, у кагосяці дзяцей прымушаюць ісьці ў піянэры, хтосьці павінен выпісваць «Саўбелку», і ўсе мы слухаем радыё і, пераключаючы каналы тэлебачаньня, трапляем на ўсялякія там «Жорсткія размовы» і «Размовы па сутнасці». Адным словам, калі доўга на глузды «капаць», то ў любога чалавека можа неўпіта паехаць, а калі паедзе, можа быць ужо позна, і шэсьці з паходнямі ў 1933—1939 гадох на плошчах адной ўзрэпейскай краіны — таму самы яскравы доказ.

Дзэталёва разбіраць гісторычныя ідэалігемы беларускіх ідэолягаў у цэлым і гісторыкаў у прыватнасці, думаю, пакуль ранавата, але галоўныя моманты лукашэнкаўскай гісторычнай прарапаганды вылучыць ужо можна. Традыцыйным яшчэ з савецкага часу пачаткам беларускай нацыі і, адпаведна, ідэалігічнай прарапаганды, ёсьць падзея 1917 г., нездарма Беларусь засталася адзінай у Эўропе краінай, дзе съвяткуеца 7 лістапада. Але, здаецца, трывайць гэта будзе нядоўга. Яшчэ леташній восеніню аўтару гэтага артыкулу давялося пісаць у «НН» пра поўнае выраджэнне съвяткаваньня Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі ў нашай краіне. Думаю, што значэнне 7 лістапада ў беларускім ідэалігічным пантэоне будзе паступова падаць і па нейкім часе ўвогуле скасуецца. Гэта зразумела, нагадваць аб нейкай далёкай

ВЯЗЕЛ ДРАЗДОВІЧ «ПАГОНЯ ЯРЫЛЫ» 1922 Г.

рэвалюцыі ў гады «стабільнасці і росквіту» зусім недарэчна. Іншая справа — Вялікая Айчынная вайна, якая была, ёсьць і да самага канца будзе цэнтральным пунктам беларускай ідэалігічна-гісторычнай прарапаганды. Ужо не з кастрычніка 1917-га, як дваццаць гадоў раней, а з чэрвня 1941-га пачынаецца наша гісторыя. Аб tym, як падзеі чатырох самых крывавых гадоў беларускай гісторыі служаць нашым ідэолягам, можна гаварыць доўга, ды шаноўныя чытачі увесь час сам слухае аб гэтым па радыё і бачыць на вуліцах і па тэлевізіі. Адзначым толькі, што праўды аб гісторыі беларусаў у Другой сусветнай стала яшчэ менш, чым было за савецкім часам. Нядоўна мне ў руکі трапіў зборнік навуковых артыкулаў, прысьвечаны 60-годзьдзю вызваленія

Беларусі. Зборнік гэты са староў гадоў за трыццаць да яго выданьня. Чаго толькі вартыя артыкулы кітапалту: «Пра перавагу савецкай стратэгіі ў апэрацыі «Багратыён».

Колькасць беларускіх партызанаў расце як грыбы. Калі ў савецкі час іх налічвалі каля 400 тысяч, то ў сучасных падручніках (заўважце, не манаграфіях, а падручніках) яна падсказыла да 700 тысяч і нават мільёна чалавек. Сапраўды партызанская рэспубліка. Нельга таксама пакінуць па-за ўвагай манаграфію ціперашняга дырэктара Інстытуту гісторыі Акадэміі навук Беларусі Кавалені, прысьвеченую пранімецкім саюзам моладзі ў Беларусі ў гады вайны. На фатаздымках у кнізе калёна юнакоў маршыруе пад бел-чырвона-белым сцягам, на якім рукою нейкага ня надта прафэсійнага

фатографа-фальсифікатара намаляваная свастыка. Шкада, вельмі шкада, што сапраўды разумным кнігам, кнітлту працы К'яры «Рэчаіснасць за лініяй фронту», няма дарогі да нашых настаўнікаў і іншай чытацкай браці.

Наступным «гітом» беларускай гісторычна-патрыятычнай прапаганды выступаюць гэтак званыя «дасягненыні беларускага народу ў пасыяваенны час». Маецца на ўвазе найперш імклівае развицьцё прымеслованавуковага патэнцыялу рэспублікі, павышэнне ўзроўню жыцця людзей, а таксама роля БССР у барацьбе за мір у ААН (хоць роля гэтая, зразумела, была больш чым сыціла). Гэты напрамак пропаганды вельмі выгадны, бо дае старэшаму пакаленіню бюрократы адчуваць заслужанасці, маладзейшаму ж (былыя камсамольскія лідэры, якім ціпер па 40 з нечым гадоў і якія ўліліся ў сваю дзеяніасць на пачатку 1980-х) — канкрэтны ўзор і мэханізм дзеяніяў у адміністрацыйнай сферы, маецца на ўвазе пропаганда праз СМІ, дзеяніасць маладзевых арганізацый і інш.

Дарэчы, цікава, менавіта ў гэтым перыядзе гісторыі ўлады нанейкі час знайшли персаналію, якую палічылі вартай да правядзення паралеляў з першым прэзыдэнтам. Гэта быў партызан-сакратар Пётар Машэрой, якому, паводле іхняга меркавання, наканавана было адыграць ролю своеасаблівага мангольскага Чынгізхана, пачынальніка беларускай дзяржавы. Машэрой мусіў быў уласбіць пераемнасць, быць прыступачкай да Лукашэнкі і ня болей. Аднак падзеньне папулярнасці асобы Машэроя сярод беларускіх гісторыкаў і дэоліягісту было такое ж імклівае, як і ейны ўзълёт. Чаму гэтак адбылося, можна толькі здагадвацца. Магчыма, даўся ў знакі Лукашэнкаў канфлікт з дачкой былога першага сакратара, але найхутчэй праста пачалі зьяўляцца парапаныне не на карысць сёньняшніх уладаў. Усе выдатна помніць, як шанаваў беларускую культуру Машэрой, сябраўшы з Уладзімерам Караткевічам, абараніў Карпюка і Быкову, як шпацыраваў па вячэрнім Менску, маючы толькі аднага ахойніка, які ішоў у трывалыя мэтрах за ім. Не выклікае сумневаў адно: «забыцьцё» Машэрова носіць выразны дырэктыўны характар, і перайменаваны ў траўні 2005 г. праспекту ў ягоны гонар на праспект Пераможцаў — саме яскравае гэтому пацверджанье. Вось так у нашай

краіне, кіруючыся меркаваньнямі, далёкімі ад гісторычнай аб'ектыўнасці, адных сёньня ўзносяць да самых вяршыняў, каб заўтра замяніць іх імёны шыльдамі ў гонар безыменных, абстрактных і таму вельмі зручных для ідэялагічнага жанглювання Пераможцаў.

Усе спробы асьвятленыя падзеяў 1991—2006 г., накшталт «Найноўшай гісторыі Беларусі», адносяцца да чиста ідэялагічнай сферы, таму разглядаць іх тут наўрад ці мэтазгодна.

Любая сістэма, аднак, непазыбежна эвалюцыянуе і, адпаведна, шукае ідэйны грунт для свае эвалюцыі. Былым трэцім сакратарам ужо засыць іх камсамольска-калагаснае мінулае, яны хочуць дарагіх машынаў, палацаў, своеасаблівага, так бы мовіць, дваранскага статусу. Таму сістэму апошнім часам пачынае выражана схіляць у бок больш глыбокага «гісторычнага пошуку» ў часе найперш Расейскай імперыі. І вось тут на арэну выходитзяць прыхільнікі «трыадзінага рускага народу», Мураўёва-вепшальніка і «великого и могучего русского языка», якім жудасна недаспособы прызнаныя нават у савецкі час патрыярхі беларускага адраджэння Ф.Багушэвіч, К.Каліноўскі і інш. Аднак навукова абурнавацца, напрыклад, карысць для беларусаў «русіфікацыі» ў XIX і XX ст. ніводзін здаровы гісторык ня здолее нават пад руляй пісталета. Ня могуць гэтага зрабіць і 80-гадовыя мастадонты ад гісторыі кнітлту Трапчанка і Петрыкава, таму і «разраджаюцца» яны не манаграфіямі, а публіцыстыкай або, у лепшым разе, падручнікамі. Ня дзіва, што новая «патрыятычная» кампанія наслуперак, здавалася б, свайму прамому прызначэнню, вядзе да русіфікацыі выкладання гісторыі, новых чыстак у ВНУ і навуковых установах, ганенінью супраць усіх сапраўды патрыятычных культурна-гісторычных згуртаванняў (рыцарскіх клубаў, фольк-гуртоў і інш.)...

Дзеля адсутнасці натуральнай, а не кабінетнай патрэбы ў фармаванні патрыятычнага грамадзтва і дзеля адсутнасці дакладных фармулёвак зъверху такое шуканое ісцінны непазыбежна ўкшталтоўваенца ў гульню «мясцовых» патрыятызмаў, якія найбольш залежаць ад густу тых іх чынноўнікаў. Так, у Гомелі вуліцы называюць у гонар царскіх генэралаў, у Свіслачы ўсталёўваюць помнік Сталіну, а ў Лідзе хутка маніципація паставіць помнік Гедыміну.

Усе гэтыя «патрыятызмы» зазвычай да нацыянальнай канцепцыі гісторыі Беларусі маюць вельмі малое дачыненне, тым больш што большасць чыноўнікаў, якія б высокія пасады яны ні займалі, баяцца дэмантраваць якое-кольківек веданы гісторыі і стараюцца захаваць існы, хоць і даццэнту прагнілы стан рэчаў. З гэтай прычыны мы ў большасці гарадоў працягваем шпацыраваць вуліцамі Калініна і Кірава, а нашыя дзеці звязджаюць на роліках з гранітных п'едэсталоў помнікаў Чапаеву і Леніну. Такая бездапаможнасць уладаў у стварэнні жыццяздольнай канцепцыі нацыянальнай гісторыі ставіць нас над прорвай: нація перастае разумець, што ж, нарэшце, яднае ўсіх яе прадстаўнікоў у адзінае цэлае і робіць беларусамі.

2

Прызнаюся шчыра, што я не прыхільнік якой-кольківек «ідэялагізацыі» (ці тое лукашэнкаўскай, ці тое нацыянальнай) гісторычнай навукі. Слова «ідэялагізацыя» занадта нагадвае слова «ідэалізацыя», эта значыць спрашчэнне, аднабаковасць, мэтафізычнасць, калі хочаце. А дзе ёсьць месца спрашчэнням, пры чым на карысць абурнавання звязвішчу сёньняшніага дня, там ніколі не было і ня будзе месца сапраўднай навукы. Але ёсьць такая ўпартая реч, як школьні падручнік. На ягоных старонках ніяк не разгорнеш аргументацыі паводле ўсіх правілах мэтадалёгіі гісторыі, школьні падручнік — прадукт працы гісторыкаў, надзвычай важны ў грамадзкім сэнсе і таму пастаянны практык спэкуляцыяў.

Што б ні гаварылі, але напісаць падручнік парадунальнай лёгка. Уявім, што вы — кандыдат навук векам калі пяцідзесяці, які гадоў дваццаць таму абараніў дысэртацыю на тэму, прысьвечаную, скажам, барацьбе беларускіх прафсаюзаў хімічнай прымесловасці за павышэнне ўзроўню жыцця тых самых хімікаў. Вы вырапышлі забіць двух зайцоў — зарабіць грошай і прадэмантраваць сваю прыхільнісць да ўладаў (чаму ж не, можа, здолееце скочыць з пасады заштатнага дацэнта ў дырэктары якога інстытуту). І вось праца пайшла. Некалькі соцені тэндэнцыйна падбраных фактаў, месяц-два практикаванняў у красамоўстве — і

Працяг са старонкі 5.

перед вамі ляжыць рука піс новага падручніка і ці дапаможніка. Усе камісіі і рэцэнзэнты вам добра знаёмыя, і ваш падручнік ужо ў праграмах, вы маеце неслабы ганарап (ня тое, што за манаграфію, за друк якой давядзеца яшчэ і самому плаціц гропы), ваша кар'ера рэзка пайшла ўтару, і нічога ня трэба было вывучаць і дасъледаваць, толькі часцей цытту Першага, АНТ і гучней крыгчы «Ўрай!» (але не забывайся, крычаць трэба па-расейску).

Самі разумееце, шаноўныя чытачы, якое дачыненіне да гістарычнай праўды будзе мець падручнік, напісаны такім спэцыялістам у прафсаузах, і якая зь яго будзе карысць. Але што зробіш, дзе ёсьць ідэалёгія, там ніяма сапраўднай гісторыі, журналістыкі, літаратуры... Я ў ідале, можа, увогуле адмовіўся б ад канцэпцыі падручнікаў з гісторыі і напіраў бы на працу з аўтэнтычнымі тэкстамі, але наша закасынелая систэма адукцыі на гэта пакуль ня здатная. «Больш навукі і менш падручнікаў», — усклікаюць сапраўдныя гісторыкі. «Менш навукі і больш падручнікаў», — адказваюць ім штатныя ідуолягі і іх падбэрхічы-гісторыкі з інстытутаў і ўніверсітэтатаў краіны.

У пачатку 1990-х доктар гістарычных навук сувязтой памяці Міхась Біч прапанаваў канцэпцыю нацыянальнай гісторыі Беларусі, нарожным камянём якой было б фармаваньне беларускай нацыі і нацыянальной дзяржаўнасці. Зразумелая, даречная і натуральная для любога народу канцэпцыя. Але ды дзе там: «Што за нацыянальная дзяржаўнасць, можа, марыянэткавая БНР, створаная пры дапамозе німецкіх штыхой?» — пачуўся раззлаваны голас з-за інстытуційных катэдраў, і мільённыя атрады партызанаў часу Вялікай Айчыннай лёгка засланілі невялікія групы ахвярных беларускіх барацьбітоў. Здаецца, якое можа быць парыўнаньне: слáўная партызанская рэспубліка і кучка міністраў-бээнраўштадаў. Нават ніяма пытанняў, на што павінна «ціснуць» ідэалігічную прапаганду. Але далёка ня ўсё так проста. Мне здаецца, заніўшыся раней забароненымі тэмамі перыяду 1917—1920 г., маладыя тады нацыянальныя гісторыкі крыху занядбалі непасрэдны працяг усёй БНРаўска-БССРаўскай гісторыі: у першую чаргу магутную хвалю змаганьня беларусаў за незалежнасць у 1920-х г., найперш у Заходній Беларусі. Гэта, выказваючыся

словамі Арсения Ліса, цэлы схаваны ад нас пакуль кантынэнт нацыянальнай гісторыі.

У пачатку 1920-х г. на Гарадзеншчыне і Віленшчыне беларусы разгарнулі шырокую антыпольскую партызанку, іх пасыль судзілі па 50, па 70 чалавек у Беластоку, Вільні і Горадні. Некалькі радкоў з дзёньніка польскай пісменніцы Соф'і Налкоўскай, якая ў той час наведвала гарадзенскі астрог: «Малады вязень Венцых, чакае суду два гады... Беларус... Чалавек чысты, які найбольш какае сваю Радзіму... У турме атрымаў сухоты, памёр 26 кастрычніка 1924 году». Такіх патрыётаў, як гэты нікому не вядомы Венцых, былі тысячи, мала, да боло мала ведаем мы пра іх, ня вучымся на іх учынках, ня ставім ім помнікаў, хоць бы пакуль і ў выглядзе належных

У выніку маніпуляцый сёньняшніх ідэолягіяў нацыя перастае разумець, што ж нас усіх яднае і што ж робіць беларусамі.

навуковых дасъледаваньняў і папулярных выданьняў... У 1925—1927 г. на тэрыторыі Заходній Беларусі дзейнічала легендарная Беларуская сялянска-работніцкая грамада з 120 тысячамі сяброў і паловай мільёна прыхільнікаў. У Камуністычнай партыі Заходній Беларусі таксама была краса беларускай моладзі, на жаль, пасыль здраджанай і абылганай, што, праўда, таксама ніколі не прынізіць яе подзыву ў справе барацьбы за беларушчыну супраць нацыянальнага прыгнёту. Яшчэ адна заходнебеларуская партыя — Беларуская хрысціянская дэмакратыя, дала нашай гісторыі непераўзыдзены дасюль узор трываласці і вернасці ідэалу незалежнасці Беларусі. Менавіта БХД пранесла гэты ідэал празь цёмныя 1930-я г., калі ў БССР перастроілі амаль усіх нацыянальных дзеячаў, а імёны Скарэны, Багушэвіча, Каліноўскага намагаліся ачарніц і забыць. Менавіта заходнебеларускія выданні 1920—1930-х збиралі, чытали, і на іх выхоўваліся нашыя слáўныя шасыцідзясятнікі кшталту Каараткевіча, Ліса, Мальдзіса і Кісялёва. Усё, што мае цяпер Беларусь на ўсход ад Менску, здабыта дзяячоў змаганьню беларусаў з-пад Горадні, Наваградку, Пінску, Беластоку й Вільні.

Ніколі не было б узбуйнення, ніколі б мы ня ўбачылі Гомелю з Віцебскам і Магілёвам, калі б ня гэтае змаганье. Усё, што давала беларусам савецкая ўлада, яна давала з аглядкай на Заходнюю Беларусь, каб толькі паказаць, як слáуна тут, у БССР, живеца беларусам. Але і «ўсходнікі» ня спалі. Яны ў 1920-х заклалі самыя моцныя камяні ў падмурак будучай дзяржаўнасці: Інбелкульт, БДУ, Акадэмія навук, унармаваная беларуская мова, багатая літаратура. Есьць нам каму ставіць помнікі і ў чый гонар называць вуліцы: Браніслаў Тарашкевіч і ягоныя сябры беларускія дэпутаты сойму Польшчы, Усевалад Ігнатоўскі, Алесь Адамовіч, Тамаш Грыб, Вацлаў Ластоўскі... А колькі было безыменных герояў: настаўнікаў, пісменнікаў, навукоўцаў, падпольшчыкаў, што гнілі ў польскіх ды расейскіх турмах! На памяці пра іх павінна будавацца наша нацыянальная ідэя (толькі, барані Божа, не ідэалёгія). Гэта будзе канцэпцыя слáуна аздінства ўсіх беларусаў у барацьбе за незалежнасць, дзе Заходняя Беларусь вяла рэй і паказвала прыклад сваім змаганьнем Савецкай Беларусі, а тая ўдала карысталася атрыманым і будавала нашую краіну.

Адным словам, нацыянальны міт XX стагодзьдзя ёсьць. Ён ёсьць, і яго ня можа ня быць, бо калі б не было таго змаганьня, то не было б і незалежнай Беларусі. Менавіта гісторыя змаганьня беларусаў за сваю дзяржаўнасць у 1910—1930-я г. павінна заніць цэнтральнае месца ў патрыятычным выхаванні моладзі і прысьці на зымену міту аб партызанская рэспубліцы. Але гэта зусім ня значыць, што трэба з напай гісторыі зноў нешта паводле старых звычаяў выкрэсліваць. Спадзяюся, у новай Беларусі нікто гэтым займацца ня будзе, памяць — занадта крохкая і сур'ёзна рэч.

Пакуль систэма ня вычарпала рэсурсу, яна яшчэ піша падручнікі і перакройвае на свой лад нацыянальную гісторыю, але мне здаецца, што сёньня вырашальнае значынне мае ўжо ня сіла ўзьдзеяньня ўладаў і гістарычнага афіцыёзу, але адсутнасць сур'ёзнага процідзеяньня нацыянальных гісторыкаў, як старэйшых, так і маладых. Неабходнасць стварэння нацыянальной суполкі беларускіх гісторыкаў, якія ніяк не звязаныя з афіцыйнай навукай у Беларусі, даўно насыпела, але гэта зусім іншая гісторыя, і аб ёй іншым разам.

Горадня

Канстытуцыйнаму акту ня быць

Прэс-канфэрэнцыя для расейскіх журналістаў: Аляксандар Лукашэнка ня хоча разрываць саюзныя дачыненія з Расеяй першым, правакуе на гэта Москву.

Саюзная дзяржава, на думку Лукашэнкі, можа будавацца толькі на ўмовах роўнасці дзяўюх краінаў. Відаць, у сівятле апошніх мытных скандалаў з беларускімі таварамі прагучала заява аб адкрытысці межаў.

Беларусь ніколі ня ўвойдзе ў склад Расеі губэрній ці акругай, у чарговы раз заяўіў Лукашэнка.

Беларускі лідар ня бачыць праблемы ў tym, што ў саюзной дзяржавы няма свайго лідара, бо на сучасны момант ён і не патробен. Такім чынам, саюзнага презыдента ня будзе.

Можна было чакаць, што перад прадстаўнікамі расейскіх СМІ Лукашэнка яшчэ раз зас্বядчыць сваё прынцыпавае жаданыне будаваць саюзную дзяржаву і абвінаваціць Крэмль, што менавіта ён тармозіць інтэграцыю братніх народоў. Аднак гаворка пайшла іншым чынам.

Лукашэнка ізноў пайшоў на шантаж расейскага боку ў газавым пытаньні. Ён адзначыў, што калі Расея пойдзе на падвышэньне коптагаў на блакітнае паліва, то гэта без сумнёву азначае разрыв усіх эканамічных стасункаў між нашымі краінамі. Лукашэнка папярэджае расейскі бок, што ў супраціўным выпадку ён

Чавэс і Мугабэ – новая сяброўская дуга Беларусі.

можа пайсьці на больш шчыльнае супрацоўніцтва з Эўразыям.

Кіраўнік Беларусі запэўніў, што не зьбіраецца прадаваць расейцам «Белтрансгаз» за 300 мільёнаў даляраў. Вось каб яны прапанавалі 2 мільярды, Лукашэнка, магчыма, і падумаў бы. Но інакш яму пагражае «турма». І ўпершыню ён адкрыта, хоць і гіпатэтычна заяўіў, што акцыі «Белтрансгазу» могуць быць прададзеныя не расейцам, а трэціму боку, а канкрэтна — амэрыканцам.

У парыве захаплення кіраўнік дзяржавы выгукнуў да расейскага боку: «Вы страцеце свайго адзінага саюзника, вы проста зганьбіце сябе».

Лукашэнка выступае ў ролі прагнозоўцы, калі кажа, што на бліжэйшыя гады будаўніцтва саюзу будзе прыторможанае ў сувязі з выбарчымі кампаніямі ў Расеі.

Прынцыце Канстытуцыйнага акту саюзной дзяржавы Лукашэнка ізноў адклалаў на «святае ніколі», бо «Расея ня хоча і не гатова ісці на больш сур'ёзныя дачыненія ў саюзным будаўніцтве». Ён параіў адкрыць канстытуцыйную дамову і пачытаць, а пасля ўбачыць, хто і што там тармозіць.

Прагучала і заява аб фармаванні новай сяброўскай дугі Беларусі, якую складуць Вэнесуэла, Паўднёвая Афрыка, Малайзія, В'етнам, Кітай і арабскія краіны.

Разам з tym прагучалі патэтычныя заявы кішталту таго, што беларусы гатовыя паміраць за Расею, калі спатрэбіцца. Лукашэнка яшчэ раз выступіў у абарону іранскай ядравай праграмы. Ён чарговы раз выступіў супраць дамінавання беларускай мовы над расейскай і ўпэўніў, што не зьбіраецца ствараць партыюно ўлады.

У цэлым выступ прайшоў у клясычнай стылістыцы старанна падрыхтаванага экспромту.

Зыміцер Панкавец

Мілінкевіч узнічаліць камітэт «За свабоду Дацкевіча»

Тым часам праクуратура паспрыяла справы супраць іншых лідэраў «МФ».

На мінульым тыдні Сяржук Лісічонак атрымаў з праクуратуры паведамленне аб спыненых супраць яго крымінальных справах паводле артыкулу 193 ч.1 аб узделе ў дзеяньніца і незарэгістраванай арганізацыі. Паведамленне падпісане начальнікам аддзела рэспубліканскай праクуратуры М.Гардыкам. Такі самы ліст дакладна атрымаў Алег Корбан.

Супраць іх, а таксама Зымітра Дацкевіча крымінальная справа была заведзеная яшчэ

ў сакавіку. Яе распачаў камітэт па барацьбе з тэрарызмам КДБ разам з праクуратурай. З таго моманту па ўсёй Беларусі прайшлі дзясяткі допытаў актыўістаў. Ціпер гэтая справа падышла да свайго фіналу: у суд перадаюць дакументы аднаго Дацкевіча.

Дацкевіча будуть судзіць у Каstryчніцкім судзе Менску, куды перадалі ўжо ягоную справу. Як вынікае са Зымітровых лістоў на волю, ён пачаў знаёміцца з яе матрыяламі.

Нагадаем, што Дацкевіча арыштавалі 15 верасьня, калі ён разам са сваім адвакатам прыйшоў на допыт у праクуратуру, растлумачыўшы зымену стрымання тым, што Зыміцер не зьяўляўся на допыты і не

жыве ў месцы праўлікі ў Старых Дарогах. З таго часу Дацкевіч знаходзіцца ў СІЗА на вул. Валадарскага. Яму пагражжаюць два гады зняволення.

Чаму спынілі справы супраць іншых актыўістаў? Лісічонак мяркуе, што абвінаваўчыя бок ня змог сабраць доказнай базы. «Супраць Дацкевіча зрабіць гэта было лягчэй, бо ён быў публічным чалавекам, не цураўся зносецца з журнالістамі». Ёсьць і іншыя меркаваныя: улада байца рабіць зь юнакоў герояў. Яна імкнецца запалохваць, але пазбягае чапаць.

Арышт Дацкевіча быў проста пытаньнем захавання твару: як бы ўсё выглядала, каб справа была, а выніку —

шык?

Тым часам падпольны «Малады фронт» мяркуе распачаць кампанію ў абарону Дацкевіча з патрабаваннем вызваліць яго. Юнакі маюць праводзіць вулічныя акцыі, вывешваць расыяйскія. На мінульым тыдні ў арганізацыю ўступіла вядомая актыўістка Крысыціна Шацікова. Яна растлумачыла свой крок як знак салідарнасці з Дацкевічам.

У чацвера 14:00 ва ўправе БНФ мае адбыцца паседжанне аргкамітэту «За свабоду Дацкевіча». Старшынём аргкамітэту стане Аляксандар Мілінкевіч. Усю ж каардынаторскую дзейнісць будзе выконваць Сяржук Лісічонак.

Зыміцер Панкавец

Вада ў калене

Ці трэба спаборнічаць з уладай у патрыятызьме? Піша Віталь Тарас.

Крывая ўсьмешка

Кінарэжысэр Юры Хашчавацкі і журналістка Ірына Халіп на сайдзе «Хартыя-97» зъедліва пракамэнтавалі чарговы «прывоз» прадстаўнікоў расейскіх рэгіянальных мэдияў на сустрэчу з Аляксандрам Лукашэнкам у Беларусь. Маральны вэрдыкт у дачыненні да журналісташт, чые «камандзіровачныя» загадзя аплочвае беларуская дзяржава, быў вынесены яшчэ да прэсавай канфэрэнцыі Лукашэнкі ў Менску і адпаведна — да зъяўлення публікацыяў на гэтую тэму ў расейскім друку. І абсалютна слушна вынесены. Бо вынік сустрэчы і тое, як яна будзе асьвятляцца ў большасці расейскіх выданняў, сапраўды можна было прадбачыць загадзя.

Дрэнна тое, што і рэакцыя беларускіх недзяржайных СМІ на выказваныні кіраўніка дзяржавы была цалкам традыцыйная і прадказальная. Усе ягоныя «ўдарныя цытаты» імгненна тыражаваліся амаль усім інтэрнэт-выданнямі, у тым ліку апазыцыйнымі, ды яшчэ шырокі абмежароўваліся ў блогах.

Такім чынам, тыя, хто не паглядзеў БТ у пятніцу ўвечары, змог паслушаць ягоны маналёг па радыё — беларускім альбо замежным. Таму, хто ўвогуле ніколі не глядзіць тэлебачання, ня слухае радыё і не чытае газэт, усё адно давялося пазнаёміцца з сэнтэнцыямі пра «разрыў стасункаў з Расеяй» і беларускую мову, якую можна вывучыць за паўгадзіны, пачытаўшы кніжку...

Гаворка не аб тым, што інфармацыйныя сайты ня мусіць трансляваць альбо цытаваць кіраўніка дзяржавы. Інакш яны не называліся б інфармацыйнымі. Але ж і абмежавацца канстатацияй гэтага факту ўжо не выпадае. Дванаццаць гадоў тому пэрліны аратарскага мастацтва кішталту «беларускі народ будзе жыць кепска, але нядоўга» выклікалі ў журналісцкай публікі здаровы рогат. За прамінулы пэрыяд некаторыя адмыслуўцы ўмудрыліся выдаць цэлья тамы накшталт поўнага

збору Лукашэнкавых цытат.

З цягам часу, аднак, анэкдатычныя выказваныні пачалі выклікаць у публікі крывыя ўсьмешкі. Цяпер яны здольныя выклікаць у многіх, у лепшым выпадку, глухое раздражненне. Але справа, зноў жа, не ў эмоцыях.

Альгаймэр і іншыя

Дасьведчаныя палітолагі тлумачаць нам, што ўсе гэтыя выказваныні: і пра Скарбыну ў Піцеры, і пра супольнае «гніенне ў акопах», і пра «нацыяналістычнае ахвосьце» — прызначаныя не беларускай апазыцыі, не айчынным інтэлектуалам, але зусім іншай публіцы. Пагэнцыйным палітычным хаўрусынікам у Радзе ды расейскаму электарату, напрыклад. Тое, што прамовы кіраўніка дзяржавы ня нам прызначаны і «не пра нас», — відавочна. Апазыцыя ў цяперашнім стане, пазбаўленая голасу, ня можа адказаць на абвінавачаныні й паклён, прамоўленыя з высокай трибуны. У лепшым выпадку яна можа чарговы раз звязрнуцца на сваіх сایтах да ўлюблёнаў тэм «псыхіяtryчнай экспэртызы». Інакш кажучы, ужываеца старажытная формула палемікі: сам дурны!

Пашукі ў Інтэрнэце архіўных мэдыйных заключэнняў малавядомага эксперта ў справе дыягназу пэўнай асобы нагадвае садамазахізм. Не дастаткова ведаць, што кіраўнік тыраніць сваіх падначаленых, трэба пераканаць сябе і астатніх, што ў кіраўніка хвароба Альгаймэра, паркінсанізм, параноя, маніякальна-дэпрэсіўны псыхоз, дыярэя, ну, і на завяршэнні яшчэ «вада ў калене».

Як быццам кубінскім дысыдэнтам лягчай ад того, што ў Фідэля Кастро выразалі частку кіпачніка, што ён стаў падобны да жывога шкілету і што ў яго з'явіліся прыкметы паркінсанізму.

Але ж народ любіць свайго правадыра. Пасправуйце давесыцы адвартотнае яму, правадыру.

Эпоха позніяга Брэжнева была яшчэ і эпохай гамэрычнага рогату. Рагаталі над ягоным шамканьнем («сіські-масіскі») ў Брэжнева азначала: «систематически», над прышпільваньнем сабе ўсё новых ордэнau, над тым, як ён цалаваўся «ўзасос» з Хонэкерам, Кастрам і Чарненкам. Рагаталі яшчэ і таму, што адчувалі — іхны час, час «крамлёўскіх старых», сыходзіць.

Калі тыя ж людзі, што раней сымляліся над анэкдотамі пра Брэжнева, пачынаюць казаць, што пры Брэжневе жылося няблага і што ўвогуле шкада вялікую дзяржаву СССР, якую невядома хто развалиў, становіца ўжо не да сымеху. Асабліва калі замест Брэжнева мы маєм справу са значна больш маладымі і прагненымі да ўлады лідэрамі.

Нядыўна ў Нямеччыне выйшла кніга, дзе ўпершыню зробленая спроба прааналізаваць пагуллярную анэкдоты, якія передаваліся з вуснаў у вусны пры Гітлеру. Так, і ў Трэцім Райху, як высьвятаеца, распавядалі анэкдоты (так што ня ўсё было кепска ў Нямеччыне пры Гітлеру). І там можна было дастаць за гэта тэрмін у канцлягеры. Праўда, большасць іх з цягам часу ўжо не падаеца вельмі сымешнай. Але адзін з тых, што цытаваліся нядыўна ў рэцензii, апублікаванай у нямецкім друку, падаеца не анэкдотам, а рэальнай замалёўкай, сыпісанай з сучаснай беларускай роčаіснасці.

У «жоўты дом» прыяжджае Гёрынг. Адміністрацыя, ведаючы загадзя пра візит, доўга і ўпарты трошіруе пацыентаў, каб яны сустрэлі фэльдмаршала адпаведным чынам. Нарэшце Гёрынг прыяжджае, ўскідае руку ў нацысцкім вітанні, ўсе вар'яты, пашыхтаваны ў шэрэнгу, дружна салютуюць у адказ: «Гайль Гітлер!» І толькі нейкі чалавек, стоячы крыху ўбаку, не ўзынімае рукі. «Чаму вы не салютуецце?» — зьдзіўлена пытаетца ў яго Гёрынг. «Дык я ж не вар'я», — чуетца ў адказ.

Не крывы «Ваўкі!»

Ёсьць рэчы, якія, падобна жартам, немагчыма растлумачыць. Немагчыма дый ня трэба тлумачыць антысэмітам, што пратаколы сіёнскіх мудрацоў — гэта бздуры і што юдэі ня п'юць крыві хрысьціянскіх немаўлят.

Навошта апазыцыі ўвесь час даводзіць

TUT.BY БЕЛАРУСКАЯ ПОРТАЛ

29 сенцябрь 2006

ПАЛИТИКА

- Еўрапарламент пасудзіць ЕНП ў складзе 17 з сімдцю з 16 кал.
- Універсітэтскія кампазіцыі ў Мінскім універсітэце
- Ветэрнія супады ў сістэме юстыцыі ў Беларусі, вонкі ю. Відот расшароўкі 12 сенцября
- Ганнінікі ў Мінску
- Гусакі ў Кіеве: «Кіев і Украіна ўсе ўсе, але якіх збораў з'яўляюцца ў Беларусі»
- Альянс «Демакратычныя сілы»: «Мы не можем падтрымаваць праекты, якія не падтрымаваюць ўсіх»
- Гусакі ў Сочі: «Граубульстэрнікі падтрымаваюць ўсіх»
- Ганнінікі: «Мы не можем падтрымаваць ўсіх»
- Гусакі ў Вільнюсе: «Імі ўсе члены Рады»
- Ганнінікі: «Мы не можем падтрымаваць ўсіх»
- Гусакі ў Вільнюсе: «Імі ўсе члены Рады»
- Ганнінікі: «Мы не можем падтрымаваць ўсіх»
- Гусакі ў Вільнюсе: «Імі ўсе члены Рады»

ЭКОНОМИКА І БІЗНЕС

- Групта ў цэнтральным саюзе прафсаюзаў падтрымала гонадзь
- Універсітэтскія кампазіцыі ў Мінскім універсітэце
- Гусакі ў Гомелі: «Відноўленне Статута ўсё

уладам, што яна не такая кепская, як пра яе гаворыць прапаганда? Што яна, апазыцыя, ня менш патрыятычная, як улада? Ужо ня толькі кіраўніку дзяржавы, але ж і маладасьведчаным людзям стала зразумела, што ў білікі часе ня будзе рэфэрэндуму наоконту аб'яднання Беларусі й Рәсей, бо для Масквы гэта занадта рызыкоўны экспрымэнт. Што ўсе карты ў выпадку такога рэфэрэндуму будуць на руках у кіраўніка беларускай дзяржавы. Гэтаксама не патрэбны ён і беларускаму боку. Шантажаваць Москву саюзыцтвам зручней нават і без рэфэрэндуму. А навошта на яго траціць гроши зь бюджету, калі можна наўпрост зьяўрнуцца да крамлёўскага кіраўніцтва і расейскага электарату з дапамогай тых самых расейскіх СМІ?

Чаго дамаглася апазыцыя, некалькі разоў запар уздымаючы пытаныне аб нібыта непазыбежнасці аб'яднанага рэфэрэндуму і заклікаючы Захад барапіць незалежнасць Беларусі?

Успамінаецца старая прыпавесць, якая атрымала шырокую вядомасць у літаратурнай апрацоўцы Лівія Талстой. Хлопчык, які пасьевіў авечкі, некалькі разоў пачынаў лямантаваць: «ваўкі! Кожнага разу зъбігліся сяляне з косамі ды сякерамі, але паколькі «ваўкі» не было, яны разыходзіліся. Нарэшце, калі «ваўкі» сапраўды напалі на статак, нікто на лямант малога пастуха не зъвярнуў увагі...»

Незалежна ад таго, ці пагражаютъ

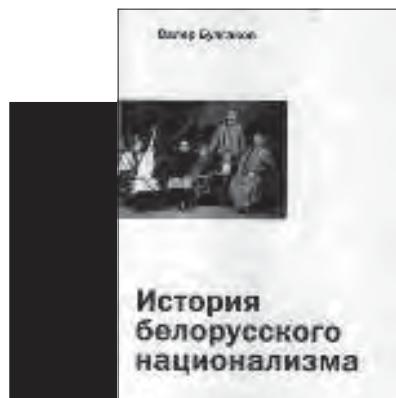
рэальнасці «ваўкі» Беларусі, апазыцыю ўжо цяпер нікто ня чуе, акрамя яе самой. З гледзішча абываталі, усё адно Лукашэнка больш дбае пра інтэрэсы незалежнай Беларусі, чым Мілінкевіч зь Лябедзькам і Калякіным разам узятыя. Бо ў іх няма магчымасці ѹ жаданьня шантажаваць Крэмль. А ў яго ёсьць. Мілінкевіч можа сустракацца з выдатнымі эўрапейскімі палітыкамі і гаварыць па-француску на розныя высакародныя тэмы, а Лукашэнка ня можа. Да яму гэтага ўсе трэба. Яму дастатковая расейская мовы.

А ўсё, што трэба дыктатару, як заўсёды, зробіць за яго іншыя. Сытуацыя з Фондам Каліноўскага, ўтворанага ў самых лепшых мэтах, каб дапамагчы рэпрэсаваным беларускім студэнтам скончыць адукцыю ў Польшчы, дзякуючы паводзінам некаторых ня надта разумных студэнтаў, дапамагае ўладзе дыскрэдытаўца і сам фонд, і яго заснавальнікаў, і апазыцыю наагул.

Спрэчкі пра тое, якім чынам і ў якіх варунках апазыцыя павінна падтрымаць вышэйшую кіраўніцтва дзяржавы, каб абараніць сувэрэнітэт краіны, здольныя выклікаць у лепшым разе зъдзіўленыне. Хіба яшчэ ня ясна, што апазыцыя меней за ўсё патрэбная Лукашэнку ў справе ўмаставання сваёй дзяржавы? Ён гэта чарговым разам давёў падчас сваёй прэсавай канфэрэнцыі ў Менску. Галоўнае слова тут — *сваёй*

(дзяржавы). Той, якая патрэбна менавіта Лукашэнку, а не апазыцыі і не беларускім інтэлектуалам, не беларускаму народу. У гэтай ягонай дзяржаве няма ўсе будзе свабоды слова. Больш за тое — у ёй ня будзе беларускага слова ўвогуле. І, адпаведна, ня будзе беларускага народу. Перафразуючы Сталіна: няма народу — няма праблемы.

Заміж таго, каб будаваць *сваё* беларускую дзяржаву: выпускаць беларускую прэсу, беларускія кніжкі й падручнікі, ствараць свае лягушчыя ўніверсітэты, беларуская апазыцыя ўвязалася ў бысконную й бысплённую спрэчку з уладай, у гульні ў выбары й легітымнасць. Хто зь іх лепшы? Лепшы для абываталі заўсёды той, хто пры ўладзе. Дзеля таго, каб заваяваць уладу, не дастаткова крытыкаўца, ці нават высьмейваць працоўніка. Трэба спачатку пераканаць саміх сябе, што мы живем у сваёй краіне, а значыцца — праўда на нашым баку.

Новая кніга Валера Булгакава

Чакаюцца таксама
беларускае
і ангельскае
выданьні.

пытайцеся ў незалежных распавесіднікаў

«Шмат малых мурашоў і ніводнага вялікага»

Лідэр аўяднаных дэмакратычных сілаў Аляксандар Мілінкевіч у панядзелак паведаміў, што «бярэ на сябе адказнасць за рух «За свабоду», які ўтварыўся адразу пасля выбараў. А.Мілінкевіч заявіў, што «палітрада дэмсілаў не змагла рэалізаваць патэнцыял руху, засяродзіўшыся на сваіх проблемах». Фактычна, А.Мілінкевіч tym самым прызнаў, што стварыць новы адзіны рух пратэсту ня ўдасца, і бярэцца арганізаваць уласны рух як роўны сярод роўных. Што думаюць людзі пра такую ініцыятыву А.Мілінкевіча?

Палітоляг **Юры Чавусаў**: «Такі крок сасыпей яшчэ ўвесну, калі грамадзянская актыўнасць беларусаў была на вельмі высокім узроўні, а ціпер час сышоў. Папросту ўсім, у тым ліку Мілінкевічу, надакучылі бясконцыя палітычныя раздрай ў кааліцыі, утварэннне нейкіх груповак. Лібералы з аднага боку, зь іншага нацыяналісты і сацыялісты і г.д. Мілінкевіч пайшоў на такі крок толькі пасля таго, як меў сустрэчы з актыўістамі руху «За свабоду» ў рэгіёнах. Людзі сапраўды ча-

калі ад яго гэтага, але значна раней. Мілінкевіч мог заніць пазыцыю «ангельскай каралевы», пазіраючы на ўсё што робіцца звысоку, але не зрабіў гэтага. Напярэдадні мясцовых выбараў трэба знёбу працаўаць, бо мінулыя выбары ўжо сышлі ў нябыт, а досьвед, на жаль, не назапашваецца».

Юры Чавусаў: Людзі чакалі гэтага, але значна раней.

Дэмакратычны актыўіст з Барысава **Зыміцер Бародка**: «Найлепш, каб рух «За свабоду» трансафармаваўся ў грамадзянскую кампанію, бо людзям якраз падабаеца такая апалітычная назова. Народ у рэгіёнах гатовы працаўаць дзеля Беларусі, яны кажуць, прыйшлі змагацца за сваю краіну і ім, у прынцыпе, бяз розніцы, хто стаіць ля штурвала. Яны не чакаюць нейкіх указак зверху, а дзеянічаюць самі».

Намеснік старшыні ПКБ **Валер Ухналёў**: «Тое, што Мілінкевіч выра-

шыў стварыць свой рух, не замінае існаванню дэмакратычнай кааліцыі, тым болей што сам Мілінкевіч не зьбіраеца пакідаць лідэрства ў ёй. Проста прыйшоў час больш актыўных дзеяньняў. Наконт руху «За свабоду» мы маєм узгодненую пазыцыю ў рамках дэмакратычнай кааліцыі, мы пазытыўна ставімся да яе існавання. Пасля прэзыдэнцкіх выбараў у палітыку, грамадzkую дзейнасць прыйшло багата людзей, якія не зьбіраюцца ўступаць у ніводную партыю, для такіх і існуе рух «За свабоду».

Зусім іншае меркаванье мае рок-музыка, лідэр гурту *Neuro Dubel* **Аляксандар Куліковіч**: «Мянэ засмучас, што апошнімі месяцамі робіцца ў нашай апазыцыі. Адзінае, што адбылося добрае ў ейных шэрагах — гэта абраныне лідэра. Цяпер жа працягваюцца і множацца ранейшыя пучкі, ускрыкі і заляцанні. Гэта ўсё адштурхоўвае простых людзей, яны ставяцца да апазыцыі несур'ёзна, бо ў ёй няма адзінства, няма маналіту. У нашай апазыцыі шмат малых мурашоў, але няма аднаго вялікага, які б быў здольны павесьці яе за сабой, каб яе сур'ёзна ўспрынялі ня толькі простыя людзі, але і ўлады. Цяпер жа са стварэннем гэтых рухаў і кампаній апазыцыя вяртается да старога, а яно, як вядома, ні да чога добраага не прывяло».

3П

Мілінкевіч застаецца лідэрам апазыцыі

У панядзелак ад ранку інфармацыйная агенція «Тэлеграф» і «Беларускі партызан» паведамілі, што бліжэйшым часам А.Мілінкевіч можа адмовіцца ад абавязкаў лідэра аўяднанай апазыцыі і засяродзіцца на руху «За свабоду».

Прэс-сакратар Мілінкевіча Павал Мажэйка адказаў, што падобных заяваў яны не рабілі і ўвогуле не разумеюць, адкуль маглі зьявіцца такія чуткі. «Гэтую дээзу маглі кінуць як нашы канкурэнты, гэтак і спэцслужбы», — кажа сп.Мажэйка.

«Пакуль існуе кааліцыя і пакуль я абранны яе лідэрам, я не зьбіраюся нікуды сышаць зь яе», — заявіў А.Мілінкевіч. Ён паведаміў таксама, што пры канцы лістапада мае адбыцца форум «За незалежнасць», які мае сабраць прадстаўнікоў усіх дэмакратычных сілаў.

Зыміцер Панкавец

Вестка пра фармаванье руху «За Свабоду» выклікала водгукі чытачоў сайту «НН». Вось сія-тыя з рэплік

Яўген Мурашка напісаў Кастрычнік 3, 2006 у 0:41

Што тычыцца Мілінкевіча і ягоных крытыкаў, то ён за тры месяцы пасля выбараў зрабіў болей, чым вы за 12 гадоў. Дзякуючы яго намаганням сёняня маладым беларускім патрыётам адчыненая дзверы ВНУ ўсёй Эўропы. І гэта яго запрашае Фінляндыя, а ня вас. Таму не чапайце А.Мілінкевіча.

Залеўскі напісаў Кастрычнік 3, 2006 у 10:24

Відаць, сапраўды Мілінкевічу дапякло. Цешыць, што спадар Але́сь рашыўся на такі крок. То бок мае палітычную волю. Але што на гэта адкажуць нашыя «амбітна-выбітныя» лідэры — вось што пужае найбольш.

Саянов напісаў Кастрычнік 3, 2006 у 11:55

Рух «За Свабоду» — чарговая пустышка, якая здольная адно толькі безвынікова «выпусціць пару» з пратэстнай часткай насельніцтва Беларусі.

Пульша напісаў(ла) Кастрычнік 3, 2006 у 23:27

У нас ужо ёсьць людзі, што зусім спакойна займаюцца самвыдатам і ня парацца з гэтай нагоды. «Свабода» пачала выходзіць у самвыдаце. У нас ёсьць і іншыя чалавекі. «Што тычыцца Мілінкевіча і ягоных крытыкаў, то ён за тры месяцы пасля выбараў зрабіў болей, чым вы за 12 гадоў...». — А во гэта — факт!»

Польскіх ксяндзоў вымушаюць зъехаць

Улады пераходзяць да высылкі ксяндзоў.

Сямёра ксяндзоў з Польшчы, якія служаць у Гарадзенскай дыяцэзіі, не атрымалі згоды на працяг працы ў наступным годзе. Дазволу не атрымалі таксама пяць польскіх законьніц.

«Ксяндзы працуець у парафіях да канца году. Аднак прыйшло нягатыўны адказ на пададзеную ў чэрвоні просьбу аб працягу дазволаў на наступны год. Куряя падала скарту ў камітэт па справах рэлігіі і нацыяльных мяншыняў, што выдае тыя дазвоны. Чакаем адказу», — кажа кіраунік справаў біскупскай

курыі ў Гродні, ксёндз Антоні Грэмза.

У нядзелю ў касцёлах на Гарадзеншчыне быў зачытана ліст Гарадзенскага біскупа а. Аляксандра Кашкевіча з заклікам да малітвы ў справе законьніц польскіх і ксяндзоў, якія не атрымалі згоды на далейшую працу. Вернікі зъбираюць подпісы за іх. У Гарадзенскай дыяцэзіі каля 170 парафій, ксяндзоў з Польшчы там служыць амаль 70. Агулам з 354 каталіцкіх сьвятароў у Беларусі 170 — замежнікі, у большасці палякі.

Паводле Gazeta.pl

«НН» адмовілі ў залі

У мінулым нумары «НН» мы паведамлялі, што Вялікая вечарына беларускай паэзіі, зь якой мела распачацца сівяткаваньне 100-годзьдзя «Нашай Нівы» ў Менску, адбудзеца ў Вялікай залі Дому літаратара. А не ж.

2 кастрычніка а 12-й у Рэдакцыю затэлефанаваў дырэктар Дому літаратара Часлаў Праваловіч. Ён паведаміў, што, насуперак папярэдній дамоўленасці, ня можа даць залі Дому літаратара 5 кастрычніка для правядзення вечарыны. Ч.Праваловіч матываваў адмову тым, што там мае быць вячэрні спектакль Тэатру беларускай драматургіі. Аднак у згаданым тэатры карэспандэнту «НН»

паведамілі, што акурат 5 кастрычніка спектаклю ў Доме літаратара няма.

У выніку імпрэза такі адбудзеца, але ў іншым месцы — канфэрэнц-залі Палацу мастацтваў (вул. Казлова, 3) а 19-й.

Стогодовы юбілей «НН» ужо адзначаны ў Берліне. У Літве юбілей будзе адзначацца на дзяржаўным уздоўжні. А вось для пяперашня беларускае адміністрацыі 100-годзьдзе «НН», відаць, непажаданае. Гэта толькі пацвярджае: курс на дыскрымінацыю беларускай культуры застаецца нязменным.

СМ

Іванюковіча аштрафавалі на 112 даляраў

Завяршыўся судовы працэс у Москве над Юрасём Іванюковічам, які напісаў на шыльдах пасольства Беларусі ў Москве «Жыве Беларусь!» і «БТ хлусіць!». Беларуса аштрафавалі на 3 тыс. расейскіх рублёў (112 даляраў ЗША) замест запатрабаваных абвінаваўцам 20 тысяч. Присуд быў вынесены за вандалізм паводле крымінальнага артыкулу. Працэс цягнуўся каля трох месяцаў, судовия паседжаны ўвесь час пераносіліся з-за адсутнасці ў Москве беларуска-расейскага перакладчыка.

АК

Вацлаў Гавал: Прыём Украіны й Беларусі мусіць стаць вянцом стварэння Эўразыяzu

У нядзельным інтэрвію тэлебачанью Чэхіі, сярод іншага, Вацлаў Гавал адказаў і на пытаныні аб будучыні Эўразыяzu. На думку экспрэзыдэнта Чэхіі, перш за ўсё неабходна вызначыць цывілізацыйную мяжу, на якой пашырэнніе завершыцца. Гавал мяркуе, што яна ляжыць між Расіяй і Беларусью.

Карэспандэнт: Чаму апо-

шнім часам эўраскептыкі сталі выступаць за пашырэнніе Эў?

Гавал: Яны хочуць бачыць Эўразыяzu бяззубым, як будзе ён бясконца пашырацца, дык стане нейкай другой непатрабнай ААН. Звяз мусіць вызнаныцца ў каштоўнасцях, якія вызнае, каго можа прыняць, а каго не. Так, Расея — краіна, якая цягам стагодзьдзяў на ве-

дае, дзе яна пачынаецца і дзе сканчаецца, і ад гэтага ўзынікаюць бясконція проблемы. Браць гэта за ўзор ЭЭ ня варт.

Балканскія краіны Сэрбія, Албанія, калі б туды хацелі, калі б выканалі ўмовы, павінны да яго (ЭЭ) належаць, як і Беларусь і Украіна. Але далей пачынаецца іншае кола цывілізацый, іншы съвет, які павінен мець гарманічныя сувязі з гэтым. Гарманічным гэтае дачыненне будзе толькі ў тым выпадку, калі будзе ясная мяжа, дзе адзін съвет сканчаецца, а другі пачынаецца.

Радыё «Свабода»

Нілу Гілевічу – 75

30 верасьня споўнілася 75 гадоў народнаму паэту Беларусі Нілу Гілевічу. Ён нарадзіўся ў 1931 г. у вёсцы Слабада на Лагойшчыне, аўтар мноства лірычных зборнікаў, песніяў, перакладаў, раману ў вершах «Родныя дзеці», вядомы навуковец-фальклорыст. Дзякуючы Гілевічавым перакладам, да нас прамаўляюць украінскія, баўгарскія, сэрбскія, лужыцкія і іншыя паэты съвету. Рэдакцыя далучаеца да віншаванняў і журыцца, што юбіляр катэгічна адмаўляеца ад інтэр-

АНАТОЛЬ КЛЯЧУК

вію. Каліяртныя мэмуары Ніла Гілевіча можна прачытаць у апошніх нумарох часопісу «Дзеяслou».

N.R.M. у Стакгольме

26 верасьня ў прэстыжнай залі Стакгольму *Elverket* з посьпехам прайшоў канцэрт гурту *N.R.M.* Залі была поўная. Сярод слухачоў былі швэды, беларусы рознага веку: ад прадстаўнікоў старай дыяспары да моладзі, што гадавалася на музыцы Лявона. Тры беларусачкі прыехалі на канцэрт адмыслюва зь Лёндану. Абвестка пра канцэрт зьявілася ў найбуйнейшай газэце Стакгольму *Stockholm City*.

На канцэрце *N.R.M.* слухачам прапанавалі праграмку з тэкстамі сьпеваў гурту на швэдзкай мове — пералажыў іх у швэдзкую кіраўніцтва аддзялення пасольства Швэцыі ў Менску Стэфан Эрыксан.

Апрача *N.R.M.*, у канцэрце ўзяла ўдзел Руся — фантастычная съпявачка з гурту «Індыга» зь песьняй «Чыстая, съветная». Лявон выкананы на біс свае гіты, між іншым, «Лёгкія-Лёгкія», і новую філязофскую песьню «Мінск-Менск». Панавала съвяточная атмасфера, лунілі нацыянальныя съязгі. Швэдзкія прадусэры зазначылі, што жадаюць запрасіць *N.R.M.* зноў.

Перад канцэртам Вольскі даў інтэрвю радыё «Швэцыя». Лявон, між іншым, зазначыў: «У маёй краіне моладзь змагаецца за нешта значна больш сур'ёзнае, чымся заходні моладзевы рух супраць «Макдоналдсу».

Андрэй Катлярчук

У 2007 годзе беларускі ўрад мяркуе пачаць навуковыя працы ў Антарктыдзе.

Гэты мацярык празь лёда вітае покрыва і холад маладасьледаваны. Антарктыда мае вялікія запасы нафты, газу, мэталаў і іншых карысных выкапній, з такіх пазыцыяў праца беларускіх навукоўцаў карысная і патрабная.

Беларусы будуть вывучаць газавыя і аэразольныя кампа-

Беларусы

нэнты атмасфэры. Суайчынікі разьмесціцца ў раёне гары Вячэрняя на ўзбярэжжы мора Касманаўтаў. Базай будзе станцыя, якую расейцы перадалі беларусам бясплатна. Яна месціцца ў 14 кіляметрах ад расейскай станцыі «Моладзеўская» і мае такую самую назву.

Тая станцыя апошнія гады знаходзіцца ў закансэрваваным стане. Нават у інтытуце фізыкі НАН цяпер ня веда-

Алег Трусаў: «Інструкцыя Радзькова — гэта не дэкрэт прэзыдэнта»

Кіраўніцтва Таварыства беларускай мовы зъвярнулася зь лістом да прэм'ер-міністра, у якім заклікае адміністрація рашэнне Міністэрства адукацыі аб пераводзе выкладаньня гісторыі і географіі на расейскую мову.

На думку кіраўніка ТБМ Алега Трусаўа, адмена гэтага рашэння не запатрабуе складаных працэдурных мерапрыемстваў. Зыягоных словаў, збор подпісаў дае свой плён. Так, у Лідзе мясцовыя ўлады пастанавілі пакінуць выкладаньне гісторыі Беларусі пабеларуску. А вось менскія ўлады апэлююць да распрадаўніцтва Радзькова, — журыцца А. Трусаў. Тому кіраўніцтва ТБМ зъвярнулася зь лістом да міністра Радзькова, у якім даводзіць, што канчатковое слова ў вырашэнні моўнага пытання мусіць быць за настаўнікамі-предметнікамі, вучнямі і іх бацькамі. А. Трусаў з аптымізмам зазначае, што прайшли тыя часы, калі ў такія моман-

ты ўсе чакалі на ТБМ: «Цяпер людзі самі распачынаюць збор подпісаў ці ладзяць акцыі пратэсту». Прыкладам такай самаарганізацыі сп. Трусаў называў ініцыятыву берасцейскіх настаўнікаў, якія жадаюць працягваць выкладаньне сваіх прадметаў па-беларуску, у зборы подпісаў. На яго думку, толькі збор подпісаў, калі ў адпаведную структуру дасылаеца пэрсанальны ліст, здольны прынесці перамогу. Такія звароты грамадзянамельніца пакінуць без адказу, бо гэта агаворана законам. «Я нават ведаю патрабную лічбу: 50 тысячай подпісаў вырашылі пытаньне беларусізацыі нашых электрычак».

Сямён Печанко

насыці і пры агалошванні прысуду спаслалася на арт.33 Канстытуцыі, дзе гаворыцца, што кожны грамадзянін мае права выказваць свае меркаваны.

Зыміцер Панкавец

Ў Антарктыдзе будуюць новую БелКУ

юць, ці ладзяцца на «Моладзевай» якія-кольве работы. Нават калі станцыю зноў заэксплюатуюць, дык работы на ёй будуюць ладзяцца без зімовак: няма адпаведных умоваў.

Але ўласнай станцыі беларусы не зьбіраюцца будаваць, гэта немэтагодна з эканамічнага гледзішча. Расейцы мусіць дапамагаць напым вучоным з фрахтоўкай суднаў для дастаўкі паліва, абсталявань-

ня і прадуктаў. Разам з тым станцыя, перададзеная расейцамі, патрабуе значайнай мадэрнізацыі.

Беларусь спрабуе ператварыцца ў сусьветную дзяржаву. Увядначас імкненне эканоміцы на кожнай дробязі. Да чаго прывяла такая эканомія ў выпадку зь БелКА — добра ведама. Ці ня будзе таго, і ў Антарктыдзе?

Зьміцер Панкавец

www.HELIPRO.RU

Наши земляки разъмесцяцца на ўзыбярэжжы мора Касманаутаў.

Бульбе далі дзесяць сутак

У Беларусі бульба памокла, у Эстоніі ды Латвіі пасохла, а ў Азэрбайджане яе даядаюць мышы.

Сытуацыя з уборкай бульбы ў краіне нагадвае нядаўніе змаганьне за збожжавыя. Тыдзень таму кіраунічка аддзелу вытворчасці, перапрацоўкі і гандлю плодаагароднінай прадукцыяй Мінсельгасхарчу Тацяна Карбановіч паведамляла пра паставленаю міністэрствам задачу скончыць уборку другога хлеба да 5 кастрычніка, а таксама пра пляны сабраць ня менш за мільён тонаў бульбы. Днямі яна ж сказала, што да-копкі расыцягаўца яшчэ на 10 дзён. Змянілася і лічба ветаемнага ўраджаю — 820 тыс. тонаў.

Прычынаў пераносу канчатковага тэрміну Т.Карбановіч не паведамляе, адно выказвае заклапочанасць на-двор'ем, што пачынае пасавацца.

На гэты момант сабрана 27,7 тыс. га, што складае 59,5% ад агульнай плошчы. Накапана 479 тыс. тон бульбы, сяродня ўраджайнасць 173 ц/га.

Найбольшая ўраджайнасць зафіксаваная ў Магілёўскай вобласці — 226 ц/га, найменшая — у Віцебскай — 149 ц/га. На месцах аптымізму крыху меней. Бульба маса-

паткала ня толькі беларусаў. У Эстоніі недабор ураджаю складае каля 50%. Чакаецца падвышэнне коштага на бульбу, уласных запасаў хопіць толькі да лютага, а на заплянаваны экспарт за мяжу трэба забыцца. Тут, як і ў суседній Латвіі, іншая прычына неўраджalu — надзвычайная сыпёка. Эстонскія фэрмэры кажуць, што гэтым годам выйграілі толькі тыя, хто пад-

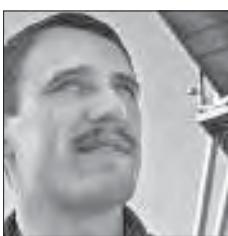
баў пра дажджавальня прыстасаваныні.

А ў далёкім Азэрбайджане іншая трасца — напэсьце палёвак, што значна пашкодзілі запасы ў сывірнах і палявых пасадкі бульбы. Такую зьяву тут назіраюць упершыню, і эфектыўных заходаў не было зроблена. От таму ўраджай азэрбайджанскай бульбы і пад пагрозай.

Сямён Печанко

PHOTO BY MEDIANET

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраціі «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Дзед з Палацку ў гасцінях у сіценцаў цікавіцца, хто пасяліўся ў інтэрнаце. «Хімік» — адказваюць вяскоўцы. «А, вучоныя прыехалі», — з разуменнем хітае галавой дзед.

«Зычу табе хутчэй адолець гэтую табліцу Мендзялеева», — завяршае свой ліст чытака «Нашай Нівы» з Пінску.

«Хімія» — гэта насамрэч пэрыядычная систэма элемэнтаў. Крымінальныя і паўкрымінальныя элемэнты, што пэрыядычна трапляюць у систэму «абмежаваныя волі», складаюць упарадкованую заканамернасць сучаснага грамадзка-палітычнага жыцця. Як спадчыну разъвітага сацыялізму, «хімію» ў Рэспубліцы Беларусь скасавалі. Але ж вось у Беларусі саўковую «табліцу Мендзялеева» дагэтуль штудыююць тысячы.

Сучасная беларуская «хімія» — кляндайк для крымінальніка-навучэнца. Тут прафэсійныя выкладчыкі дадуць яму поўнае ўяўленыне пра мэтады сымуляцыі з дапамогаю ёду, жалезнай паняцьці турмы і значэнны цынку (прастукванье праз сіцяну). Тут навучаць, як перакрываць *kісларод* адміністрацыі ўстановы, як пазъбягаць ужываныя брому (дадаеца ў пітво ў ізалаітарах і калёніях дзеля падаўлення лібіда) і здабываць *высакародныя мэталы* ў кватэрах даверлівых грамадзянаў.

Сэрца крывёю ablіваеца, калі бачыш гэтых хлопцаў, аднагодкаў ці крыху маладзейшых, — Пакаленіне «Маладога фронту»! — якія днімі слухаюць «блатны шансон» ды «таганку», размаўляюць на

сумесі турэмнага жаргону й расейскага мату і лічаць гэта найвышэйшай рамантыкай. Іх съядомасць ужо скалечаная дашчэнту. Мой 22-гадовы сусед з Новалукомлю шчыра абураўся: «Угон аўтамабіляў — гэта мой хлеб, мая праца, разумееш? Я працую на менш за іншых — дык за што мяне пасадзіл?!»

Злосны неплацельшчык алімэнтаў зь недалёкае вёскі; полацкі нумізмат, у якога на выставе паспрабавалі скрасыці ягоныя манэты (крыўдзіцель апынуўся ў рэанімацыі, калекцыянэр — у Сітне); малады кіроўца, што зьбіў хлопчыка з роварам; жыхар Наваполацку, які ўтапіў у балоце дыплямат зь міліцэйскімі дацумэнтамі; лепельскі мужык, які ад рэўнасці «вынес санкі» (зламаў сківіцу) жонцы; здаровы хуліган, на якога пасля чарговае бойкі суседзі-пацярпельня падалі заяву... Як і ў пэрыядычнай систэме элемэнтаў, тут ёсьць артыкулы *лёгкія* (алімэнты, махлярства, п'янкі, выпадковы ўшчэрбак) і *цяжкія* (цяжкія цялесныя пашкоджаныні, ненаўмысныя забойствы): першыя часцей падпадаюць пад амністыю і ўмоўна-датэрміновае вызваленіне.

Мая «арганізацыя масавых беспарадкаў» робіць на «калегаў» моцнае ўражаныне. Даведаўшыся, што ў «беспарадках» на галоўнай плошчы сталіцы ўдзельнічала некалькі тысячаў чалавек, паглядзеўшы на машины наведнікаў і пераканаўшыся, што паслабленыя ў камэндатуры не даюць, яны прысьвістаюць і па-змоўніцку ціснуць руку: «Трымайся!»

Ужо неаднойчы пераканаўся на «сутках», у ізалаітарах, «адстойніках», на той жа

Табліца

ХРОНІКА

26 верасьня

Палітвязень **Сяргей Скрабец** забвясьціў галадоўку: ён пратэстуе супраць таго, што ягоныя дакумэнты не падаюць на датэрмінова-ўмоўнае вызваленіне.

Дакумэнты на датэрмінова-ўмоўнае вызваленіне палітвязня **Міколы Статкевіча** былі падрыхтаваныя, але так і ня трапілі да суду.

Суд над актывістам непрызнанага Саюзу палякаў Беларусі **Мечыславам Яскевічам** перанесены на 4 кастрычніка, бо адва-кат выклікаў дадатковых съведкаў абароны.

У Магілёве забароненыя пікеты й мітынг з уделам **Аляксандра Мілінкевіча**, які

хацелі зладзіць грамадзкія актывісты. У Бабруйску актывістам БСДП(Г) не дазволілі падзіць пікеты ў падтрымку палітвязня **Аляксандра Казуліна**.

Мін'юст накіраваў у Вярхоўны суд пазоў аб прыпыненні дзеянісці **ПКБ**.

Сябру «Моладзі БНФ» **Паўлу Краўчанку** затэлефанаваў дадому невядомы, які назваўся супрацоўнікам КДБ, і запрасіў для размовы ў Камітэт.

27 верасьня

Пінскі суд аштрафаваў актывіста ПБНФ **Аляксандра Аўсеенку** на 55 базавых велічыняў: яго звінавацілі ў незадэкляра-

ваным правозе тавараў (налепак і ўлётак!) праз мяжу. Першы раз яго аштрафавалі на 50 б.в., але абласны суд скасаваў рашэнне і загадаў перасудзіць. Другое паседжанье не адбылося без удзелу аўбінавачанага.

Моладзеваму актывісту **Артуру Фінькевічу** кірауніцтва магілёўскай спэцкамэндатуры адмовіла ў шпиталізацыі, не зважаючы, што ў хлопца тэмпература паднялася да 39 градусаў.

ГА «БАЖ» накіравала міністру інфармаціі зварот з просьбай зняць забарону на выхад часопісу **«ARCHE»**.

Віцебская ўлады не далі дазволу на мітынг «За незалежнасць Бела-

Мендзялеева

«хімії»: да «палітычных» у месцах пазбаўлення ці абмежавання волі ставяцца з выключнай павагай. Прынцыповаясьць, адкуванасць і беларуская мова — візытоўка «палітычных» — вітаеца звортна прапарцыйна непрыязнасці да гэтых рысаў у афіцыйных установах навукі, культуры й адкукацыі. Прыхільнікай Лукашэнкі сярод сядзельцаў не сустракаў: тут улада — ненавісны апарат падаўлення. Слова «рэжым» выклікае тыповую хімічную рэакцыю. У крымінальнага інтэрнацыяналу ёсьць нават адпаведная клясыфікацыя РБ — «чырвоная (г.зн. кантраляваная адміністрацыя) рэспубліка». Дзіва што сымпатыяў да міліцыі тут яшчэ меней, чым сярод удзельнікаў вулічных маніфестацый. Можаце сабе ўяўіць, якім попытам карыстаюцца ў «мясьцінах ня надта аддаленых» значкі «За свабоду!».

Разам з tym «папраўчая ўстанова адкрытага тыпу», як ніводная іншая структура пэнтэнцыярнай систэмы, *не напраўляе*, а горшыць чалавека. Для «новенькіх» гэта асяродак страшэннага разлажэння, а для злачынцаў — паўсюдная спакуса: за мінімальным контролем выпіць, пабалдзець, а заадно і «выхаваць маладняк» — не проблема. I канвэр працуе: «Скраў, выпіў — у турму». За год у Малым Сітне праз мой інтэрнацыі пакой прайшло 14 «хімікаў». Чацвёра зь іх сустрэліся ў адной камэры ў Віцебскай калёніі (даведалася тутэйшая жанчына, якая возіць перадачы майму былому суседу). Здавалася б, чаму б tym небаракам

не адбыць свой тэрмін ціха й спакойна... Ale сыстэма працуе як гадзіньнік: прымусовая праца зранку + адносна вольны вечар = начная п'янка + пахмельле назаўтра. Пашукі вышпікі, хованкі на працоўным месцы, сваркі й скандалы працягваюцца да тae пары, пакуль камэндантка інтэрнату ці майстры на працы ня выклічуць «эвакуатараў» з камэндатуры. «Хімікі» добра ведаюць, што Мендзялееву вынайшаў ня толькі перыядычную систэму, але й рэцепт расейскае гарэлкі. Пасълядоўнікі вялікага хіміка эксперыментуюць з усім, што гарыць, ужываючы щі ня ўсю згаданую табліцу.

Многія, дабыўшы «да званка», застаюцца ў Сітне на ўсё астатнія жыццьцё: знаходзяць сужыцельку, уладкоўваюцца ў леспрамгас, падсаджваюцца на «максімку»... Так абмежаванье волі ператвараеца ў пажыццёвы прысуд.

У Новай Беларусі ніякіх «хіміяў» ня будзе. Тыя, хто парушыў закон ненаўмысна, будуць плаціць вялікі заклад (а не даваць хабар «каму трэба»). Эканамічныя злачынцы будуць карацца, адпаведна, эканамічна. Забойцы ж, гвалтаўнікі й падлеткі-хуліганы будуць адбываць свой тэрмін не ў рассадніках крымінальнае съядомасці й міліцэйскага садызму, а сам-насам з уласным сумленнем і Бібліяй, пад гутаркі са съявитаром.

Бо насамрэч ідеальная дачыненіні чалавека й усяго грамадзтва выяўляе ня хімія й ня фізыка, а нацыянальнае абуджэныне.

в.Малое Сітне

У Новай Беларусі ніякіх «хіміяў» ня будзе.
.

ХРОНІКА

русія. Актывісту ПБНФ **Уладу Токара-** **ву** паведамлі пра адмову па тэлефоне.

Іну Кулей дапыталі ў крымінальнай справе ейнага сына **Ігара:** яго вінавацьця ва ўхіленні ад войска.

28 верасня

Аршанская чыноўнікі не далі дазволу на мітынг з удзелам **А.Мілінкевіча**, спаслаўшыся, што на гарадзкім стадыёне пройдзе футбольны матч.

Суд над ксяндзом **Антоніем Кочкам**, прызначаны на гэты дзень, не адбыўся праз няяўку абодвух бакоў. Святара вінавацілі ў парушэнні беларускага заканадаўства, бо

адслужыў імшу ў Чырвоным касцёле ў Менску, хоць сам ён служыць на Случчыне.

У Гомелі супрацоўнікі КДБ дапытвалі моладзевых актывістаў **Сяргея Палуяна і Вольгу Буранкову.**

Уступу ў сілу прысуд **Мікалаю Аўтухо-вічу і Юр'ю Лявонаву** — 3 гады і 6 месяцаў да 3 гады і 5 месяцаў адпаведна.

Палітвязня **Цімоха Дранчука** перавялі ў менскую калёнію №1. **Мікалай Астрыкі** перавялі ў Шклоўскую калёнію.

Выканкам Светлагорскага раёну Гомельшчыны паведаміў, што з журналу ўліку арганізацыйных структур грамадзкіх аў-яднанняў знятая мясцовая філія **ГА**

«ТБМ». Сябры суполкі даведаліся пра гэта з аўвесткі ў мясцовай газэце.

30 верасня

У Воршы былі затрыманыя моладзевые актывісты **Сяржук Гумінскі, Віктар Кузняцоў**, а таксама **Аляксей, Але́сі і Андрусь** за тое, што мелі на вонраты значкі «За свабоду!» і «!6». У пастарунку іх аўбінацаілі ў тым, што хлопцы ляпілі на лепкі; ім пагражалі адказнасцю за ўдзел у незарэгістраванай арганізацыі, але адпусцілі праз 3 гадзіны, не складаючы пратаколаў.

АШ

Атакі на вяtrak

Цяпер форум за незалежнасць можа ладзіць і БРСМ. Піша Аляксандар Класкоўскі.

Тыя апанэнты рэжыму, што ўзбройліся пасля выбараў тэзай пра хуткі аб'яднальны рэфэрэндум, зноў атакавалі вяtrak. На прэсавай канфэрэнцыі для расейскіх журналістаў Лукашэнка пераканаўча давёў, што не зьбіраеца аддаваць Крамлю ні каліва ўлады. Во неспадзянка!

Павісае ў паветры вылучаная Партыяй БНФ ідэя форуму і блёку «За незалежнасць». Пасля чарговага сэансу дзяржаўніцкай рыторыкі такі форум съмела можа ладзіць і БРСМ.

Выглядае на тое, што колькі часу таму прыўладныя палітэхнолягі спрытна падкінулі праціўнікам — у краіне і на Захадзе — тэму інкарпарацыі. У той сьвісток і сышла апазыцыйная пара. Хоцькі-няхоцкі згулялі паводле ўладнага сцэнару. У ролі пудзіла. На той прэсавай канфэрэнцыі прагучала, што ў выпадку паглынання тут будзе горай, чым як у Чачні. Бо апазыцыянэры «съпяць ды бачаць сябе ў нацыянальна-вызвольнай вайне героямі». Лідэры апазыцыі, якіх дзяўбуць за нерашучасць, могуць цешыцца хіба тым, што мэтафорычна пастаўленыя на адну дошку з апантанымі муджагедамі.

Увогуле ж (як і прагнавала нашая «Палітычна кухня» паўгоду таму) Крамлю вылучаны сустречны пазоў: вайсковыя аб'екты, транзыты, мяжа ды мытня... Разам з патэнцыйнай супрацьтанкавай абаронай набягае на два мільярды. Паловай Менск лёгка разьлічыцца за падаражэлі газ. А Расея толькі «абняславіцца».

Усе гэтыя крыўдныя для Крамля рэчы Лукашэнка падвёў пад катэгорыю «голай праўды». Можна сказаць і макней.

Чаму ж Менск пачуваеца так упэўнена? Ды таму, у прыватнасці, што праз газавы канфлікт зь ім Пуціну надта ж

недарэчы нэрваваць Эўропу. Магчыма, гаспадар Крамля вырашыць для сябе праблему-2008 акурат праць ачольваньне нейкай энэргетычнай супэркарпацыі, гэткага «Газпрому» ў квадраце. І пры такім пляне — паваць імідж надзеінага дастаўніка энэргарэсурсаў? Прасьцей зноў адкупіцца ад сварлівага партнэра. Дый пагроза страціць апошняга хаўрусьніка б'е ніжэй за пояс. Асабліва недарэчы «поўны разрыў» (а так жа і прагучала!) напярэдадні новых электаральных кампаній у самой Расеі. Народ не зразумее, навошта пакрыўдзілі братоў-беларусаў.

Чаму прымітыўны піяраўскі млын спраўна працуе столькі гадоў?

Найперш таму, што не мяніеца імпэрская сутнасць рассейскай дзяржавы. Тыя ж комплексы і фобіі. Гэта Крэмль зашчаміў лапу ў інтэграцыйную пастку. Ды такая нявыкрутка, што церпіць, нават калі зь Менску даюць па пысе ня горай, чым з Тблісі.

Натуральна, і беларускі кіраўнік рыхыкуе. А што застаецца? Іншая рэч, што ягоныя праціўнікі — як звонку, так і ў краіне — зь дзівоснай упартасцю наступаюць на граблі. Дэмакратычна кааліцыя дайшла да поўнага каляпсу, што дэ-факта прызнаў Мілінкевіч, узяўшыся фармаваць аўтаномны рух «За свабоду!». Удалых пэрсаналісткіх рухаў у найноўшай гісторыі Беларусі яшчэ не было.

На фота: старшыня Цэнтравыбаркаму Лідзія Ярошына прадстаўляе палаце прадстаўнікоў зьмены ў Выбарчы кодэкс. Згодна зь імі, мясцовыя выбары будуць праходзіць у адзін тур, а магчымасці для контакту апазыцыі з выбарцамі абліжаюцца да нічога.

Оба-на, інтэграцыя!

500 «Сынікераў» — вось кошт гэтай трубы!
Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Падчас сустрэчы з Лукашэнкам вядомы гумарыст Ігар Угольнікаў папрасіў АГЛ надаць свайму праекту «Фіціль» статус агульнасаюзной праграмы. Даўно трэба пашираць інтэграцыю на гумарыстычна-забаўляльны блёк! «Фіціль», у сюжэтах якога будуть уздымацца актуальныя тэмы беларуска-расейскай інтэграцыі, сапраўды будзе суперпрышпільнны. Дастаткова прадэмансстраўваць гэта на нейкіх ягоных старых сюжэтах, напрыклад, на роліку «Дзіцячы садок».

Сцэнар сюжэту роліку «Дзіцячы садок», падкарэктаваны з улікам таго, што праграма «Фіціль» стала агульнасаюзной:

Музыка-застаўка праграмы.

АНДРЭЙ ПАЦЕВІЧ

Тытры: «Дзіцячы садок».

У кадры рэпартэр, побач супрацоўніца садочку. На заднім пляне гуляюць дзеці.

Рэпартэр: Маргарыта

Сцяпанаўна, распавядзенце нам аб дзетках, якія ў вас ёсьць?

Супрацоўніца: Ну, што можна сказаць? Дзеці падобныя да сваіх бацькоў, і гэта ісціна відавочная. Глядзене толькі, у што яны гуляюць. Вось, напрыклад, Гальляш. Ягоны татка працуе бізнесоўцам.

У кадры маленьki хлопчык на цацачным аўтамабілі, які размаўляе на цацачнай мабілцы.

Супрацоўніца: А цяпер да яго ідзе Алексык. Ягоны тата — кіраўнік гарадзкога аддзелу ДАІ.

У кадры да хлопчыка Гальляша падыходзіць Алег і патрабуе ад таго дакумэнты.

Супрацоўніца: А Пецеў бацька — вялікая шышка ў «Газпроме».

У кадры хлопчык у пясоначы, рые, нібыта здабывае газ.

Супрацоўніца: А там у нас Таня. Яна дачка звычайнай беларускай даяркі, якая зарабляе 600 баксаў. Ім у сям'і зусім няма куды дзяваць гроши.

У кадры сядзіць Таня і тупа раскідае фанцікі ад цукерак, якія сымбалізуюць даляры.

Рэпартэр: Я гляджу, у вас у садку ёсьць нават дзеці іншаземцаў.

Супрацоўніца: Так, гэта Олаф, сын аднаго дацкага бізнесоўца.

У кадры хлопчык Олаф, ён ходзіць вакол клюмбы і кажа: «О-о-о! Мы ехалі сюды з асыцярогаю, можа быць, нават з жахам — дыктатура, сярэднявечча, крымінал... А цяпер мы вельмі падобраму зьдзіўленыя і жадаєм будаваць каля гэтай клюмбы вялікі съвінячы комплекс. Хто хоча інвестыцыяў?»

Рэпартэр: Мне казалі, што ў вас ёсьць сын аднаго крамлёўскага бонзы?

Супрацоўніца: Генік, ну, канечне. Вось ён.

У кадры хлопчык Генік, які праглядае нейкія паперкі, потым ірве іх, адначасова кажучы: «Не, не. Мы надаем саловнай дзяржаве занадта шмат паўнамоцтваў. Саюзную дамову трэба адкласыці. Нашая эліта не гатовая на такі ичыльны саюз».

Рэпартэр: А ў тэй дзяўчынкі зь лялькамі, відаць, бацькі — пэдагогі?

Выхавацелька: Што вы. Ейныя бацькі — чачэнцы, якія збеглі з Расеі ў Беларусь і на знак падзякі лідэру краіны называюць сваіх дзяцей яго іменем.

У кадры дзяўчынка зь некалькімі цацкамі. Гуляе, гаворачы: «Саша хоча ёсьці. А гэты Саша хоча гуляюць. А гэты Саша — спаць. Баю-бай. А ты, Саша, відаць, захварэў. Саплівы ты мой, амаль як малады прэзыдэнт».

Рэпартэр: А хто бацька ў таго, вось у таго хлопчыка?

Выхавацелька: Я сама пакуль не зразумела, дзе працуюць бацькі Андрэя.

У кадры маленьki хлопчык бегае з трубой і енчыць: «Я ні магу аддаць трубы за батончык «Сынікераў» і дзіве налепкі. Толька пусьці казла ў гарод! 500 «Сынікераў» — вось кошт гэтай трубы!»

Смех за кадрам.

Рантам да яго падбягае Пеця і Генік і пачынаюць вырываньць трубу.

Смех за кадрам.

Музыка-застаўка праграмы.

Тытры: «Фіціль — агульнасаюзная праграма».

Дырэктар Ігар Угольнікаў.

Як кітайскі абутак уратаваў Беларусь ад санкцыяў,

або Палітычны гандаль унутры Эўрасаюзу.

Ёсьць пагроза, што кітайскі абутак пераб'е намеры Эўразіі (ЭЗ) на класы і гандлёвую санкцыю на Беларусь. Паводле інфармацыі чыноўнікаў ЭЗ, Італія, у адпаведнасці з клясычнымі правіламі палітычнага гандлю ўнутры ЭЗ, выкарыстоўвае пытаньне Беларусі, каб дамагчыся свайго ў анік не звязанай з нашай краінай спрэчцы пра антыдэмпінгавыя мыты.

26 верасня афіцыйны Рым ашаламіў Брусэль, калі ўстрымаяўся ад галасавання за ўвядзенне санкцыяў супраць Беларусі. Сваім рашэннем Італія дазволіла Польшчы, Літве і Латвіі заблякаваць прапанову выключальніца Менск з Агульнае систэмы прэфэрэнцыяў (GSP) у гандлі.

Але калі згаданая тройка краін працівілася рашэнню з прычыны пепрасыцярог, што гэта можа нэгатыўна адбіцца на гандлі, прадстаўнікі ЭЗ съцвярджаюць, што матывам Італіі было адпомысціць Вялікабрытаніі, Нямеччыне і Швэцыі за тое, што яны заблякавалі пропанову ЭЗ увесыці мыты на танны кітайскі абутак, які пагражае існаванню італьянскіх вытворцаў абутика.

Як кажа адзін эўрапейскі дыплямат, «існует джэнтльменскае пагадненне, што дзяржавы-сябры ЭЗ будуть абараніць сваіх вытворцаў. Паўночныя краіны, якія імпартуюць абутика, парушылі гэтае пагадненне, і цяпер краіны ЭЗ, што вырабляюць абутика, вядуць атаку на іхнюю палітыку ў іншых сферах».

Пытаньне скасавання систэмы агульных прэфэрэнцыяў у гандлі для Беларусі яшчэ раз разглядацьмуць 12 кастрычніка, але да гэтага амбасадары ЭЗ сустракаюцца 3 і 4 кастрычніка, каб пасправаваць прысыці да пагаднення аб так званых кітайскіх «антыдэмпінгавых» мытах.

Афіцыйны прадстаўнік Эўракамісіі заявіў, што «палітычны наступствы будуць вялікія», калі Італія будзе надалей прытымлівацца такай лініі ў беларускім пытаньні падчас галасавання 12 кастрычніка, бо выключэнне з GSP грунтуюцца на 18-месячным

расцеснелаванні парушэння ў афіцыйным Менскам міжнародных пагадненняў аб правоах прафсаюзаў.

«Пазыцыя Італіі цалкам непрымальная, — паведаміла крыніца з Эўракамісіі. — У тым сэнсе, што Эўразія мусіць прызнаць, што беларускі рэжым практыкуе грубыя парушэнні».

Саўгату боку, Італія рашучча адмаўляе любую сувязь паміж кітайскім і беларускім дасце съцвярджае, што, устрымліваючыся падчас галасавання, яна хоча пакінуць Менску апошні шанс, каб начаць гульць паводле праўлаў «бізуна і перніка».

Італьянскі прадстаўнік зазначыў: «Ці можна сабе ўяўіць, каб левацэнтрысцкі ўрад Рамана Продзі штосьці рабіў бы ў піку меркаванню міжнароднага прафсаюзнага руху?»

Сакрэт брусэльскага палішынэля

Той факт, што краіны — сябры ЭЗ гандлююцца, саступаючы ў адной справе наўзамен за пазытыўнае раешэнне іншас, анік не звязанае спрэвы, — агульнавядомы сакрэт палітычнага працэсу ў Эўрапейскім Звязе.

Пры канцы 2005 г. Брусэль бурліў чуткамі, што Францыя дала сваю згоду на прызнанне за Македонія статусу краіны — кандыдаткі на ўступленне і на пачатак перамоваў з Турцыяй аб далучэнні ўзамен на згоду Вялікабрытаніі з плянамі рэформы бюджету ЭЗ.

У 1992 г. Вялікабрытанія пагадзілася дазволіць Францыі ўпісаць у Дамо-

ву аб Эўрапейскім Звязе палажэнне пра Страсбург як сядзібу Эўрапейскага парламэнту наўзамен згоды Парыжу на магчымасць для Лёндану не прымняніць сацыяльнага заканадаўства ЭЗ.

«Калі ты даеш мне згоду на гэта, я пазней пагаджуся з табою ў тым — вось так працуе Эўропа», — падсумаваў эўрапейскі дыплямат, папярэджваючы, што пазыцыя Італіі ў беларускім пытанні можа быць толькі пачаткам падпольнае абутковасці вайны.

<http://euobserver.com/9/22536>
Пераклаў Але́сь Лагвінец

Па больш дэталёвую інфармацыю пра жыццё Эўропы звязрайтесь да ўеб-бачынаў <http://www.belarus-europe.info/> і www.belarus-europe.info.

Тэлепраграма «Акно ў Эўропу» транслюеца на канале RTV і праз кабельнае тэлебачанне штонядзелю а 17-й з пятым у панядзелак (а 5.00), аўторак (12.00), чацвер (5.00) і суботу (2.00).

Штотыднёвая радыёпраграма «Акно ў Эўропу» транслюеца на частотах AM і FM, праз спадарожнік і ў Сеціве а 8-й раніцы (AM: 612 kHz, спадарожнік: 11013 Mhz, Сеціва: <http://www.belradio.fm/>, FM: 103.4 а 5.40).

Гэтыя праграмы фінансуюцца Эўракамісіяй.

У Воршы адновяць адзіны ў Беларусі пячорны храм

Рэшткі пячорнага храму былі адкрытыя на пачатку XX ст. пад падмуркам Богаяўленскага сабору. Знайшлі іх манахі куцеінскага Богаяўленскага манастыра. Ма-

ленечкая, каля 11 м², пячорная падземная царква Святога Лазара ня мае аналягіі ў Беларусі, затое ў драбніцах падобная да храмаў, знайдзеных археолягамі ў

Чарнігаве.

Куцеінская лаўра — помнік гісторыі і архітэктуры XVII стагоддзя. НАН Беларусі пастановіла, што манастыр трэба цалкам аднавіць.

За працу ў яго адраджэнні возьмуцца ў 2007—2010 г. У тым ліку будзе адноўленая і ўнікальная пячорная царква.

**Народныя навіны
Віцебску**

Роспісы ў Глыбокім змывалі брандспойтам

Пад старой тынкоўкай у саборы Раства Прасвятой Багародзіцы ў Глыбокім знайденыя старажытныя роспісы — выявы малых кіржакіх крыжоў ды герба Ордну кармэлітаў. Унікальную знаходку спрабавалі зафарбаваць пішком ад каталікоў і Міністэрства культуры.

Роспісы могуць датавацца XVII ст., калі ў Магілёве, Мядзеле, Вільні, Горадні паўсталі кляштары кармэлітаў, а ў Глыбокім за грошы ваяводы Язэпа Корсака для іх узвялі мураваны касьцёл Успення Маці Божай. У гісторыю ён увайшоў як першы ўзор віленскага барока ў Беларусі. «У касьцёле быў вялікі арган. Меліся вялікія хоры. Кармэліты ўтрымлівалі 40 музыкаў», — пісаў даследчык беларускай даўніны Сапуной.

Мы тынкоўку змывалі і намёку не заўважылі, што храм быў расьписаны цалкам. Калі б там лікі сівятых былі! А гэтыя сымбалі маюць каштоўнасць толькі для каталікоў, — кажа настаяцель храму айцец Сяргей.

Відавочцы сцвярджаюць, што тын-

коўку зь сіценаў храму змывалі брандспойтам.

— Хутчэй за ўсё, мы іх праста зафарбувем. Калі хто захоча пабачыць і дасьледаваць, дык у нас засталіся здымкі, — дзеліца плянамі айцец Сяргей. — Гэта ня помнік, а храм. Ня носіць жа чалавек католіцкі крыж пасля таго, як перахрысьціўся ў праваслаўе.

«Зафарбаваць фрэскі, пакуль няма грошай для дасьледаванняў», — ня самая благая ідэя. Галоўнае, каб фарба была адпаведнага складу і канчатковая не загубіла фрэсак, а закансэрвавала іх», — мяркне Ігар Чарняўскі, намеснік кіраўніка дэпартамэнту па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны Мінкульту.

Але ў глыбоцкім саборы сіпяшаюцца закончыць рамонт цішком, лічачы, што выкананыне фармальнасцяў нясе гібелъ храму, які ўнесены ў Дзяржаўны сілікі помнікаў архітэктуры рэспубліканскага значэння.

Паводле сайту gazetaby.com

За працу ў яго адраджэнні возьмуцца ў 2007—2010 г. У тым ліку будзе адноўленая і ўнікальная пячорная царква.

**Народныя навіны
Віцебску**

Нясвіскі палац рэстаўруюць шляхам дэмантажу

27 верасня рада Міністэрства культуры прыняла рашэнне пра дэмантаж усходняй галерэі Нясвіскага замку.

Галоўны архітэктар інстытуту «Менскграмадзянпраект» Пятро Саўчук тлумачыць, што падмуркі, сьцены, скляпеньні знаходзяцца ў аварыйным стане, бо страплі апорныя ўласцівасці. Пакрытая расколінамі галерэя, якую маюць разьбіраць, яшчэ стаіць, падпертая драўлянымі слупамі. Пасля дэмантажу старой канструкцыі галерэю адбудуюць на ноў. Абязаць, што форма і профіль пабудовы будуть захаваныя.

СХ

І Шыльда не ўратавала

Зьнішчаны дом на рагу Гандлёвой і Герцэна.

Разбурэнне старога гораду ў Менску працягваецца. Вось ужо зьнішчылі дазваніні й дом №12 на рагу вуліцаў Герцэна і Гандлёвой. Той самы, дзе некалі красавалася мармуровая шыльда, надпіс на якой сіведчыў, што тут знаходзіцца Верхні горад, што ён «ахоўваецца дзяржаваю» і г. д. Уважалася, што гэты дом — помнік грамадзянскага дойлідства канца XVIII — пач. XIX ст.

Горад, які паўстае на месцы старых мураванак, усё болей нагадвае таннуюю канрафактную падробку.

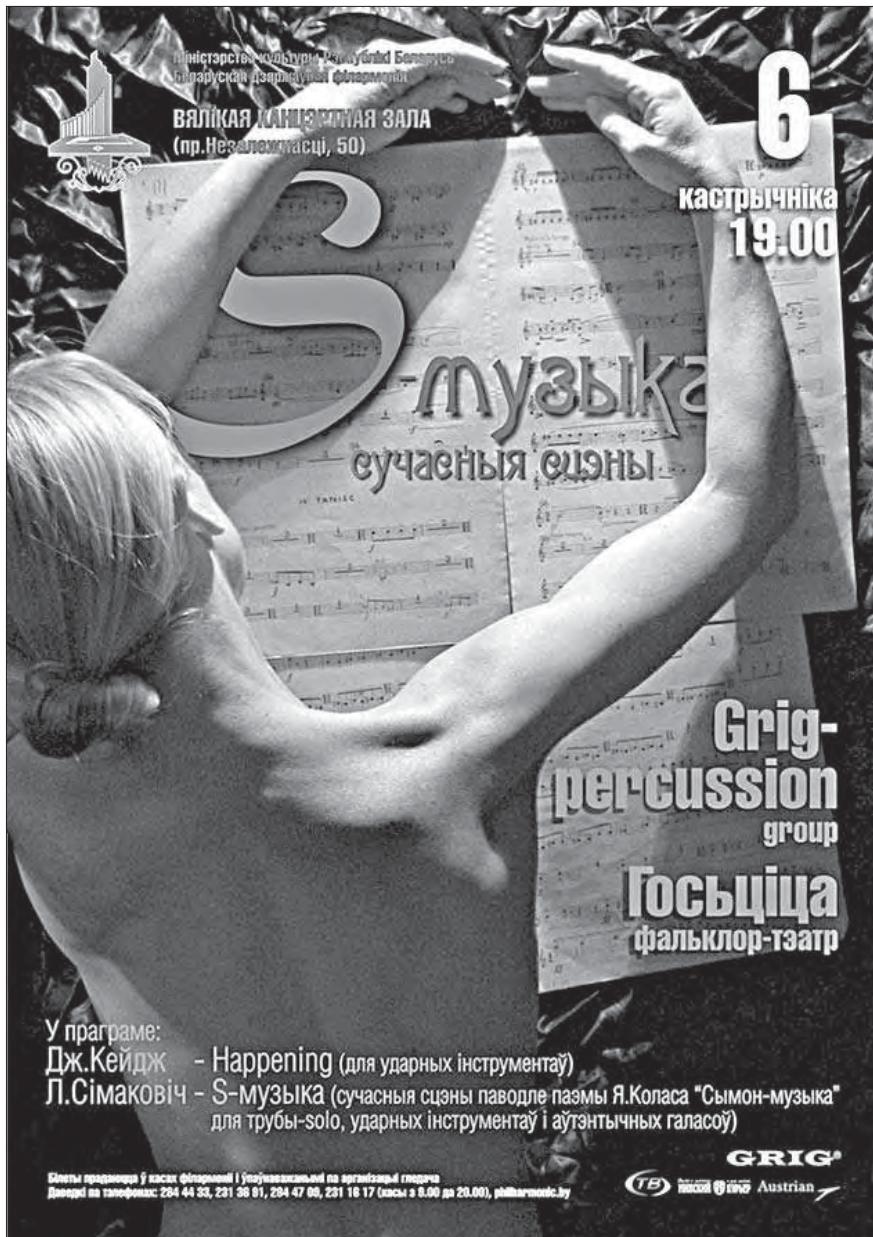
СХ

Сымон-музыка выйдзе ў джынсах

Фольк-тэатар «Госьціца» і гурт *Grig Percussion* падрыхтавалі спектакль — эксперимэнт «S-музыка».

На сцэне Дзяржфілармоніі будуць біць у бубны і бляшанкі з-пад кансерваў, а Коласаў Сымон-музыка апранеца пачучаснаму, пойдзе ў начны клуб ды зайграе... на трубе. Прэм'ера музычна-плястычнага спектаклю «S-музыка» мае быць 6 кастрычніка. Кіраўнічка «Госьціцы» Ларыса Сімаковіч: «Магчыма, гэта будзе адзіны паказ. У мяне часта бывае, што прэм'ерай усё сканчаецца».

Л. Сімаковіч і лідар гурту *Grig Percussion* Ігар Аўдзееў даўно задумалі зрабіць незвычайны спектакль па матывах паэмы Якуба Коласа. Каб там было сола трубы, каб грымелі ўдарныя інструменты, каб сцявалі аўтэнтычныя галасы. «На жаль, прэм'ера многа разоў адкладалася, бо ня надга кіраўніцтва філармоніі вітае эксперимэнты». *Grig Percussion*, як часта бывае з прафесійным айчынным калектывам, больш вядомыя за мяжой. Хоць існуе аж з 1986 г. і ў ім перайграі амаль усе славутыя беларускія бубначы. Гурт пастаянна бярэ ўдзел у міжнародных фэстах, а апошні дыск запісаў летасць у Парыжы на *Radio France*. Назуву, пад якой яны граюць з 2005 г., абралі ня ў гонар нарвэскага кампазытара, а ў знак пашаны да спонсара Віктара Грыгор'ева, які робіць палачкі для ўдарных інструментau. У спектаклі «S-музыка» гурт возьме на сябе ня толькі акампанемэнт. «Мы таксама будзем рухацца, бо пастаноўка — сцэльная дзея, а таксама выканаем ролю грэцкага хору», — кажа Віктар Аўдзееў. Музыка характарызуе спектакль як сынтэз музыкі для ўдарных і аўтэнтычных галасоў з салістам трубачом. «Сымонам-трубачом» будзе таленавіты малады музыкант Сяргей Петрапекевіч. Труба, 30 ударных інструментau і съпевы «Госьціцы»: «І гэта яшчэ ня ўсё, — кажа аўтар музыкі

да спектаклю Л. Сімаковіч. — У першым аддзяленні музыкі выкананаець *Happening* аўтарства Джона Кейджа. Будзе фэрэя гуку: музыкі будуць дзымухаць у бутэлькі, біць у бляшанкі і па скрынях...»

Спадарыня Ларыса прапануе свой погляд на паэму Якуба Коласа: «Вельмі актуальны твор, і кожны бярэ ад яго нешта сваё. Мая канцепцыя такая: геній абірае гэты народ, гэтую зямлю, каб вярнуць людзям голас і пазбавіць ад здрэнівеньня. Таму я перарабляю коласаўскую скрыпача ў трубача з мацнейшым голасам і пасылам, каб яго сапраўды пачулі. Такі моцны інструмент, як труба, аточаны моцнымі бубнамі, тамтамамі, іншымі ўдарнымі інструментамі. І ўсё гэта выглядае па-сучаснаму! Галоўны герой выйдзе ў джынсах, яго нават у начным кло-

бе, паводле задумкі, будуць спакушаць!»

Ларыса Сімаковіч кажа, што адміністрацыя філармоніі яшчэ ня ведае да канца, што гэта будзе за спектакль. І рэакцыю прадказаць не бярэцца: «Могуць і электрычнасць вымкнуць, але, спадзяюся, да гэтага ня дойдзе. Мы пра гэта намагаемся ня думачы». Было такое, што спектаклі «Госьціцы» паказваліся першы і апошні раз. Л. Сімаковіч не выключае такога варыянту і з «S-музыкамі»: «Тут наўрад пі нам дадуць яе пайтарыць. Але ў нас ужо ёсьць замовы на паказ у іншых краінах».

Прэм'ера спектаклю «S-музыка» — 6 кастрычніка ў Вялікай залі Белдзяржфілармоніі. Пачатак а 19:00. Конц квіткоў: 4000—8000 руб.

Сяргей Будкін

Фабіян і Людвіка ў «Беларускай хатцы»

На сцэне — толькі пачуцьці.

У чацвер 28 верасьня ў «Беларускай хатцы» (вул. Рабкораўская, 19) адбылася прэм'ерная пастаноўка гісторычнай драмы Людмілы Рублеўскай і Віталя Скалабана «Людвіка і Фабіян». П'еса была напісаная з ініцыятывы Віталя Скалабана, які ў дзяржаўных архівах знайшоў багата матэрыялаў пра жыцьцё Зоські Верас і Фабіяна Шантыра. Ён прапанаваў напрапавадаць над гэтымі дакумэнтамі пісьменніцы і журналісты Людміле Рублеўскай. Так і ўзынік гэты творчы tandem.

Яшчэ ўвесну ў выдавецтве Віктара Хурсіка выйшла книга «Людвіка і Фабіян», а пастаноўка адбылася толькі цяпер. Яна магла прыйсці і значна раней. П'есу рыхтаваў да пастаноўкі магілёўскі рэжысэр Валянцін Ермаловіч, родны брат славутага гісторыка Міколы Ермаловіча. Аднак спектакль не адбыўся з прычыны съмерці рэжысера. Менскія тэатры не правялі да драмы ніякага інтэрэсу.

У «Беларускую хатку» на прэм'ернай прыйшло багата людзей, на кожнаму прысутнаму хапіла месца на лавах. У тым, што прэм'ера адбываецца менавіта ў «Беларускай хатцы», бачыўся некаторы сымбалізм: Зоська Верас добра ведала і паважала амаль усіх тых асоб, чые партрэты зьмешчаныя на сценах у гэтым будынку.

На пачатку імпрэзы гледачоў забаўлялі беларускімі песьнямі дзеці з міханавіцкай фальклёрнай групой «Калыханка». Варты было бачыць, зь якім замілаваньнем глядзеў на гэтым выступе вядо-

Фабіян Шантыр.

мы публіцыст Аляксандар Фядута.

Потым пачаўся ўласна спектакль. Зрэшты, называць дзею сапраўдным спектаклем не выпадае: маладыя акторы ня гралі на сцэне, а праста чытали дыялогі герояў. Марына Дзямідчык і Сяргей Здаранкоў, студэнты пятага курсу Ўніверсітэту культуры, як маглі давалі рады, каб ужыцца ў ролі.

Толькі часам адчувалася не зусім правільнае вымаўленне беларускіх словаў — бяда ўсяго беларускага тэатру.

Дзеля прэм'ернай аўтары абраў эпізоды, звязаныя з лініяй каханыня Зоські Верас і Фабіяна Шантыра, апускаючы грамадзка-палітычныя, сацыяльныя канцэкт.

Дырэктар Дзяржкамархіву Уладзімер Адамушка жартаваў, што цяпер байца згубіць архівіста Скалабана, бо той можа лёгка ссысці ў літаратуру. Дарэчы, гэта ўжо другая п'еса, напісаная сп. Віталем. Першую, «У жніўні 1936-га», яшчэ ў 2002 г. паставіў Купалаўскі тэатар. Архівіст паўжартам сказаў, што ўжо даўно напісаная і трэцяя. Ведаючы працаздольнасць Скалабана, у гэта ахвотна верыш.

Уладзімер Содаль парадай аўтару пропанаваць п'есу на радыё. Але ці наважацца радиышчыкі на такі крок? Спа-

са збору Віталя Скалабана

Зоська Верас.

дар Скалабан ужо звяртаўся да іх, але не атрымаў уцімнага адказу.

Літаратуразнаўца Арсень Ліс расказаў, што дома мае каля пяцісот лістоў ад Зоські Верас. Калі эпістолярна спадчына гэтай руплівіцы беларускасці выйдзе асобнай кнігай, мы наноў адкрыем для сябе ўсе тыя глыбы і пласты беларускай культуры, зынітаваныя імем Людвікі Сівіцкай-Войцік — Зоські Верас.

Зыміцер Панкавец

Больш пра трагічную гісторыю каханыня Зоські Верас і Фабіяна Шантыра
можна пачытаць у «НН» №18 за 2005 г.

«Беларуская хатка» зь цяжкасцю зымесціла ўсіх гледачоў.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

У свой час

**Эдвард
Вайніловіч
Магдалена
Радзівіл**

Васіль Быкаў

ахвяравалі на «Нашу Ніву»

з пачатку 2006 году
газэта атрымала
6700 ахвяраваньняў
з усіх куткоў Беларусі.
Дзякую!

Як нараджаецца газэта?

Сябра, ты трymаеш у руках новы нумар «Нашай Нівы». А ці ведаеш ты, як зъяўляеца на съвет газэта?

01

Спачатку галоўны рэдактар і ўсе супрацоўнікі вырашаюць, пра што чытачам будзе цікава прачытаць у наступным нумары. Кожны журналіст атрымлівае заданыне.

02

Потым журналіст шукае і запісвае навіну, а фотакарэспандэнт робіць здымкі.

03

Вярнуўшыся ў рэдакцыю, журналіст прыдумляе тэкст і набірае яго на кампьютары. Гэта вельмі складаная праца, бо трэба, каб артыкул выйшаў цікавы і дакладны.

04

Пасьля таго як журналіст
напісаў артыкул,
карэктарка правярае, ці
няма ў ім памылак (для гэтага
часьцяком даводзіцца
зазіраць у слоўнік, які
карэктар заўжды мае пры
сабе).

06

Кампьютарную газету
дасылаюць у **друкарню**. У
друкарні газету друкуюць на
сапраўднай паперы —
атрымліваецца цэлы стос,
вельмі—вельмі цяжкі! Цяпер
трэба аднесці яго назад у
рэдакцыю.

05

Між тым у рэдакцыі кіпіць праца.
Сакратарка тэлефануе, а
дизайнэр (ён файна разъбіраецца ў
кампьютарных праграмах) прыдумляе,
як трэба разъясціць артыкулы і
фота на старонцы. Акрамя гэтага, ён
ставіць газету ў Інтэрнэт. Тым часам
галоўны рэдактар дае яму карысныя
парады.

07

Вось так і нараджаецца новая «Наша Ніва»!

Капітан Танака™

На нямецкім вакзале атаябаваўся плястмасавы драпежнік-піянэр зь Беларусі.

Хто б мог падумаць, што, шпацыруючы па галоўным берлінскім вакзале, можна сутыкнуцца носам да носу зь беларускім мядзьведзем? Зрэшты, ия толькі зь ім: уздоўж вакзальных плятформаў спыхтаваліся больш за 100 бяскрыўдных плястмасавых драпежнікаў, кожны зь якіх размаляваны мастаком адной з краінаў-удзельніцаў акцыі «Аб'яднаныя мядзьведзікі». Праводзіцца яна пад эгідай ЮНІСЭФ і ўжо назыўала 1 180 000 эўра — падчас сусветнага турніру плястмасавых мядзьведзяў пакрысе прадаюць з аўкцыёну. Грошы пойдуць на дапамогу дзецям зь бедных сем'яў.

Большасць мядзьведзікаў аздобленая «па-народнаму» ці ў адпаведнасці з агульнавядомымі стэрэатыпамі пра туго ці іншую краіну. Беларускі мядзьведзь выбываецца з гэтага шэрагу. Мастак Ігар Ермакоў расфарбаваў яго ў стылі, які можна назваць «крамбам-

Мядзьведзік у Бэрліне

бульным глямурам», навеяным высступамі дэту «Сашы і Сірохы». Лёгкі кічавы абсурдызм, не пазбаўлены жыццярадаснасці. Прычым — беларускамоўны. Мядзьведзік уяўляе сабою «шкадлівага піянера», чыё цела — шчыльны летапіс бесклапотнага дзіцячага лета з хмаркамі, за якім «некта схаваўся», ды казюркамі, што поўзаюць па пясковым беразе.

Наступны прыпынак беларускага мядзьведзя разам з сябрукамі — Вена, а налета — Буэнас-Айрэс.

**Алесь Кудрыцкі,
Бэрлін
Фота аўтара**

Беларускі мядзьведзік аб'едзе цэлы свет.

Плястмасавыя мядзьведзі — удзельнікі акцыі ЮНІСЭФ «Аб'яднаныя мядзьведзікі» ўжо «назыўала» 1 180 000 эўра на дабрачынныя мэты.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Спэцэфекты ўсё тыя ж

Зъдзелка з д'яблам
(Covenant).

ЗША, 2006, каляровы,
97 хв.

Жанр: моладзевая
містыка.

Адзнака: 5 (з 10).

Калісці пяць вядзь-
мацкіх сем'яў заключылі
пакт маўчання. Яны ня бу-
дуть дэмантраваць магіч-
ную сілу, што адбірае ма-
ладосьць і выклікае люты
перасьлед. Нашчадкі ча-
тырох сем'яў вучасца ў эл-
ітным каледжы і выкарыс-
тоўваюць магію, каб заля-
цацца да дзяўчатаў. Але ў
каледжы зьяўляеца тайны
злы маг, які забівае людзей
і насылае прывідаў...

Карціна «Зъдзелка з
д'яблам» спалучае молад-
зевая «расьсякальнікі» і
містыку. Ад герояў расься-
кальнікаў патрабуецца пас-
тупаўсьць, гучны віскат і не-
абцяжараныя інтэлектам
размовы. Ведзьмакі ж му-
сяць выяўляць маньчачыя

схільнасці. Сцэнарыст
фільму не знайшоў годнага
вырашэння дылемы, але
рэжысэр і прадусэры хібы
замазалі.

Рэжысэр Рэні Харлін —
годны профі індустрыі
кашмару («Глыбокая сіняе
мора», «Экзарцыст: пача-
так»). Замест вобразаў —
прадуманыя манкі: незамы-
леныя пекныя твары, паліт-
карэктная аголенасць
абодвух палоў, адразу
дзяве герайні ў небяспечы.

Але галоўнае — спэцэ-
фекты. Ад сцямнелых ва-
чэй і сяброўскага шпур-
лянья сыметніцу — да аў-
тамабіля, які разъбіраецца
зьбіраецца ў дарозе. Ат-
масфэрка эмэрочная, эфект-
ная бойка маланкавым згу-
сткамі, целы й предметы
спраўна лётаюць і прабіва-
юць муры.

Злыя языкі сявярджаюць,
што ўсё гэта ўжо было (у
«Эванку», «Людзях Х») — і
гэта праўда. Але Рэні
Харлін намякае на новую
сэрыю — і мае на гэта поў-
нае права.

10 кастрычніка а 18-й у Музэі
Багдановіча (Траецкае
пераходыце). Алеся Камоцкі і
Алег Змушка прэзэнтуюць альбом
«Дах».

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 7 кастрычніка
СТВ, 21.20

«Глядыятар».

ЗША, 2000, рэж. Рыдлі
Скот.

Пэплюм (касьцюмна-
гістарычны фільм на
антычную тэму).

Відовішчны касьцюмны фільм,
які заслужыў дакор гісторыкаў,
але захапленыне аўдыторый.

«Оскар» за найлепшы фільм,
найлепшы дизайн касьцюмаў,
найлепшага актора (вядома ж,
Расэл Кроў), найлепшы гук. На-
мінатаў — за рэжысуру, монтаж,
аператарскую працу, сцэнар і му-
зыку.

АНТ, 00.25

«Забі мяне пяшчотна».
ЗША, 2001, рэж. Чэн
Кайге.

Трымценік.

Сустрэча з Адамам зъмяніла
жыцьцё Эліс. Толькі пасля вя-
сельля яна ўсъведамляе, што ан-
ічога ня ведае пра свайго пала-
га мужа... Стандартная гісторыя
Сінія Барады, паставленая
кітайскім клясыкам Чэнам Кайге.
Пекная карцінка, непрыхаваныя
сексуальныя сцэны — і шчасль-
івы фінал.

Ролі выконваюць: Хэзэр Грэм
(«Аптэчны каўбой»), Джозэф
Файнз («Закаханы Шэкспір»).

БТ, 23.20

«Зламаныя кветкі».

ЗША—Францыя, 2005,
рэж. Джым Джармуш.

Мэлядрама.

Трагікамічна-нязграбны Біл
Мурэй у ролі састарэлага кавале-
ра, сувора-тактоўны Джым
Джармуш, Шэрлан Стоун і Тыль-

да Суйтан — у якасці сябровак,
і шчымліўбы ад скамечанага
жыцьця.

Гран-пры Канскага кінафесту.

Нядзеля, 8 кастрычніка

БТ, 13.45

«Час кіно».

Беларусь, 2006, рэж.
Галіна Адамовіч, Сяргей
Кацвер.

Гэты выпуск телеперадачы
прысьвежаны беларускаму музы-
ку Віктару Капыцьку, які ня толькі
піша опэры, але й складае музы-
ку да кінафільмаў.

Лад, 18.00

«Чырвонае сонца».

Францыя—Італія—
Гішпанія, 1971, рэж. Тэрэнз
Янг.

Вэстэрн ад эксперта па «бан-

КУПАЛАЎСКІ ТЭАТАР

6 (пт) — «Я не пакіну цябе».

7 (сб) — «КІМ».

ТЭАТАР ЛЯЛЕК

6 (пт) — «Гісторыя аднага гораду».

7 (сб) — «Чырвоны каптурок».

8 (ндз) — «Вясёлы цырк».

10 (аўт), 11 (ср) — «Ганэле».

12 (чц) — «Дом, які збудаваў
Сўфіт».

14 (сб) — «Чароўная лампа Аля-
дына».

15 (ндз) — «Чараўнік Смарагда-
вага Гораду».

ФЭСТ

Пятніца, 13

13 кастрычніка ў клубе Step (Пры-
тыцкага, 62, 100 м. ад ст. «Кун-
цаўшчына») — фольк/pagan fest
«Пятніца, 13» з удзелам гуртоў:
GUDA, ZNICH, ЛІТВІН ТРОЛЬ,
SONCAVAROT, КАМАЕДЗІЦА.
Пачатак а 18:00. Даведкі: 649-08-
88, 766-24-25. Квіткі: 10 000.
Продаж: пераход Я. Коласа.

КІНО НА DVD

ТРЫ МАГІЛЫ (Three Burials of Melquiades Estrada).

Драма, ЗША—Францыя, 2005, рэж.
Томі Лі Джонз. У ролях: Томі Лі
Джонз, Бэрэ Пээр.

З закладнікам на ланцугу і целам, прывя-
заным да мула, герой адпраўляецца ў
Мэксіку, каб аднавіць справядлівасць...
Прызы Канскага кінафесту за найлепшу
мужчынскую роль і сцэнар.

Менск, Кісялевічы, 12. Т: 643-21-08

дышнен» — Тэрэнза Янга.

У ролях: герой самурайскіх
фільмаў Тасыра Міфунэ, Чарлз
Бронсан, Алэн Дэлён.

НТВ, 00.55

«Віва, Марыя!».

Францыя—Італія,
рэж. Люі Маль.

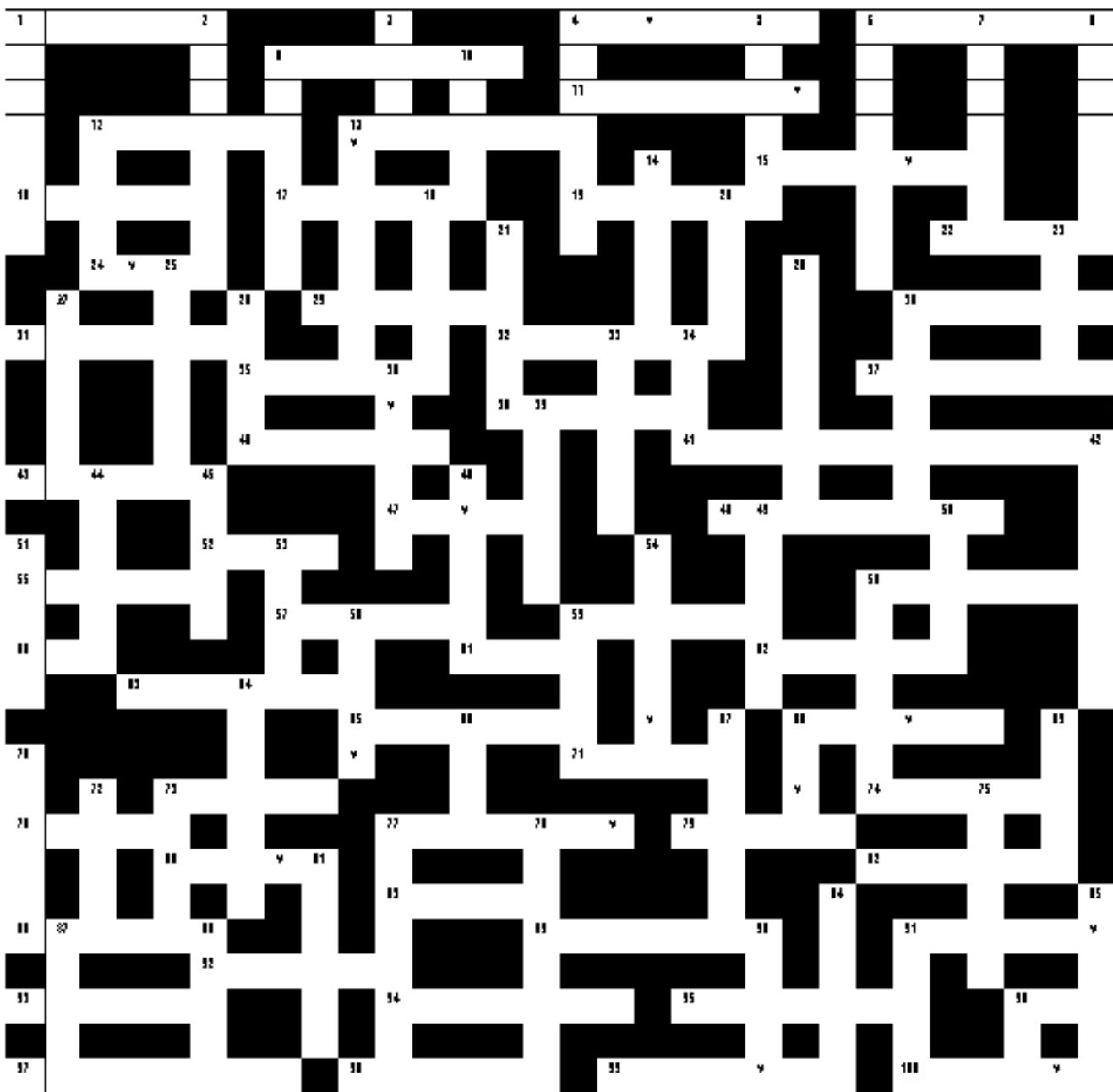
Вэстэрнова-рэвалюцыйная
камедыя.

Патомная тэарыстка (!) Ма-
рия разам зь сябровай-актры-
сай Марыяй (!) складае падрыў-
ны сцэнічны дуэт і змагаецца за
свабоду Мэксікі...

У галоўных ролях дзяве бом-
бы: Брыджыт Бардо і Жанна
Маро.

Карціна — гнусны паклён на
беларускую рэчаіснасць і кірау-
ніцтва да дзеяньня шматлікім
флэшмобэрам.

Андрэй Расінскі

Па гарызанталі : 1. Дэліка-
тэсная расыліна, лекавы сродак
(гл. НН. 2006. №18). 4. Польскі
горад зь Беларускім культурна-
асьветніцкім цэнтрам. 6. Верша-
ваная стала з націкам на апошнім
складзе. 9. Менскі палітоляг, аў-
тар «НН» і «ARCHE». 11. Вёска
на Сыветлагоршчыне, дзе карэ-
пандэнт «НН» выдае газэту. 12.
Нобэлэўскі ляўрэат, у 2005 г.
друкаваўся ў «НН». 13. Гаспа-
дарчая частка першай «НН». 15.
Гэтай прафесіі давялося авало-
даць П. Севярыну ў высылцы.
16. Яго абавязаюць і выйграюць.
17. У канцы 1900-х ён з Кіева
вёў аддзел у «НН»; пайшоў з
жыцця маладым. 19. Імя фель-
чаркі, аўтаркі «Першага чытаń-

ня для дзетак беларусаў» (1906).
22. Ёсьць у кожнай добрай газэ-
ты. 24. Імя беларускай рок-
сцяпявачкі. 29. Палацкі карэспандэнт
дэят «НН». 30. Гарадзенскі
«юрлівы» паэт, аўтар «НН» і
«ARCHE». 31. Газета-спада-
рожніца «НН». 32. Крочыць по-
руч з Сабакам. 35. Купалаўскі,
Коласаўскі, Свабодны... 37.
Менскі Бард, мае альбом «Дах».
38. Французскі сацыёляг XX ст.,
знаўца арганізацыйнае культуры.
40. Нялюбы аўтар «НН». 41.
Тое, што і дзяржава. 43. Капітан,
аўтар «Газэцкі дзеткам». 47. Ёю
мыюць падлогу ў рэдакцыі. 48.
Сталы аўтар «НН», цікуе за кіно
і тэлевізій. 52. Агракамбінат у
Нясьвіскім раёне, флагман бела-

рускай гаспадаркі. 55. Так звалася Ліепая ў часы першай «НН».
56. Украінскі музыка з гаваркім
прозвішчам. 57. Яе паказаў чы-
тачам «НН» і слухачам радыё
«Свабода» Рыгор Барадулін у
2004 г. 59. Імя паэта, хроснага
бацькі Граждана і Сабакі. 60.
Палацкі Бард, аўтарка «НН». 61.
Газета беларусаў Польшчы. 62.
Наши кантынэнт. 63. Беларускі
паэт, ляўрэат прэміі Гэрдэра. 65.
Ад яе ў абедзены перапыннак не
адмовіцца ніводзін нашанівец. 68.
...Маракоў. 71. Аўтарка «НН»,
празаік Марыя.... 73. ...Жук-
Грышкевіч. 74. ...Жукоўскі. 76.
Падпісчыкі — ... газэты. 77.
Літаратурны часопіс 1990-х. 79.
Кніга ў беларускіх мусульманаў.

80. «Наша Ніва» з гледзішча
маркетынгу. 82. Яе «НН» што-
восень жадае добра выкапаць.
83. Персанажы рубрыкі «Калі
б...» часам выклікаюць... 86. Імя
аўтаркі «НН», што ўвесну сядзе-
ла ў ходзінскай турме. 89. Ад-
ступ ад галоўнай темы, найчас-
цей гістарычны. 91. Філёляг, ся-
бар журнала нашаніўскіх літаратур-
ных конкурсаў. 92. Бібліяфіл,
«Чыжык беларускі» першай
«НН». 93. Рэзыдэнцыя беларус-
кага Сакрата. 94. Беларускі
гісторык. 95. Беларускі музыка,
літаратор, мастак, нашанівец. 96.
Смаргонская карэспандэнтка
«НН». 97. Тое, што і выбрык,
але па-вучонаму. 98. Яго робяць
з торфу. 99. Дырэктар беларус-

кай службы папулярнага амэрыканскага радыё. **100.** Уласабленыне цемры ў рэлігіі зараастрыцай.

Па вэртыкалі: **1.** Пра іх пішучу ў рубрыцы «Каіса». **2.** Яе ствараюць разам чытачы і аўтары «НН». **3.** Дзеянасць гэтай установы ў «НН» асьвятляў Якуб Колас (1907). **4.** Грашовы збор на карысць бедных і чыноўнікаў. **5.** Работы ў рэдакцыі — заўсёды... **6.** Празаік з Горадні, аўтар «НН». **7.** Рэдактар часопісу беларускіх паліакаў. **8.** Каляндарны месяц і пасёднім даўняга аўтара «НН». **9.** Папулярнызатар беларускай гісторыі з Менску, якога чытачы «НН» лічачы вартым званнія Народнага пісьменніка. **10.** ...Лукевіч. **12.** У эпоху першай «НН» — горад Менскай губерні, цяпер — сталіца Палесся. **13.** Інструмент для сывідраваньня адтулінай. **14.** ...«НН» у 1911 годзе складаў 3000 асобнікаў. **18.** Іншы пасэднікі Зэмітрака Бядулі. **20.** Аўтар паэмы «Вялікае Княства». **21.** Някомік. **23.** Невялікая дзяялка. **25.** Тэзаўрус моўных адзінак; у «НН»—2005 ім цешыўся скептык. **26.** У «НН» ён клясычны. **27.** Дзяржжаўная беларуская газета. **28.** «Беларуская...» — дом-музей М.Багдановіча ў Менску. **30.** Паўднёвы край у Францыі. **33.** Балетная герайня, на якую, калі верыць «НН» (2005, № 38), упала дэкарацыя. **34.** Імя беластоцкага гісторыка й палітыка, аўтара «НН». **36.** Машэка ў пляне фізічных здольнасцяў. **39.** Імя вядомага польскага журналіста, аўтара раману «Імпэратор» (ARCHE. 2006. № 5). **42.** Імя літоўскага карэспандэнта «НН». **44.** Ранын зборнік Р.Барадуліна. **45.** Паэтка, аматарка «Віна з Каўфарніі». **46.** Імя баранавіцкага

настаўніка, які стала піша ў «НН». **49.** Імя героя п.48, а таксама рэдактара і фотографа «НН». **50.** Райцэнтар на Гомельшчыне, адкупуў ідуць лісты ў газэту. **51.** Супрацоўнік «НН», аўтар «Ка-роткай гісторыі Беларусі» (1910). **53.** Від узнагароды. **54.** Пісьменнік, сябра беларускага ПЭН-Цэнтра. **56.** Брытанскі драматург, летась наладзіў у Менску майстар-клясу (НН. 2005. №33). **58.** Пад Воршай — агмень пастычных і мастицкіх фэстаў. **59.** Амэрыканскі даследчык, выдаў книгу пра Беларусь для ангельскамоўнай аўдыторыі (1956). **64.** Трапічная кветка. **66.** Гісторык культуры, у 2005 г. — аўтар рубрыкі «Муштарда» ў «НН». **67.** Прафэсія, што амаль выйшла з моды, але ў Вільні пачатку XX ст. была актуальная. **68.** Фотарэдактар «НН». **69.** Горад, дзе ў 2003 г. В.Гавал уручыў прэмію рэдактару «НН». **70.** Адрэдагаваны й выдрукаваны Л.Салегам. **72.** Беларускі драматург і кінасцэнтары 1920—1930-х г., ідэйна блізкі да Л.Ушкіна. **73.** Мэнтар у беларускіх юдэяў. **75.** Вядомы менскі скульптар. **77.** У «НН» ягоныя функцыі выконвалі Г.Рабянкова і С.Петрыкевіч. **78.** «НН» далучылася да яго ў 1997 г. **81.** Беларуска-амэрыканскі спявак, аўтар «НН». **84.** Янка Купала — ... беларускай літаратуры. **85.** Апостальскі візытатар беларусаў замежжа, сталы аўтар «НН». **87.** Ім пакрываюць стол. **88.** Алей для аўто. **90.** Моладзеўцы актыўіст з Барысава. **91.** Вялікая луста хлеба. **96.** Польскі фантаст, друкаўся ў «НН».

Літары з клетак, пазначаных сэрцяйкам, складаюцца ў галоўную фразу — прагноз на наступнае стагодзьдзе.

Склай Вольф

Адказы

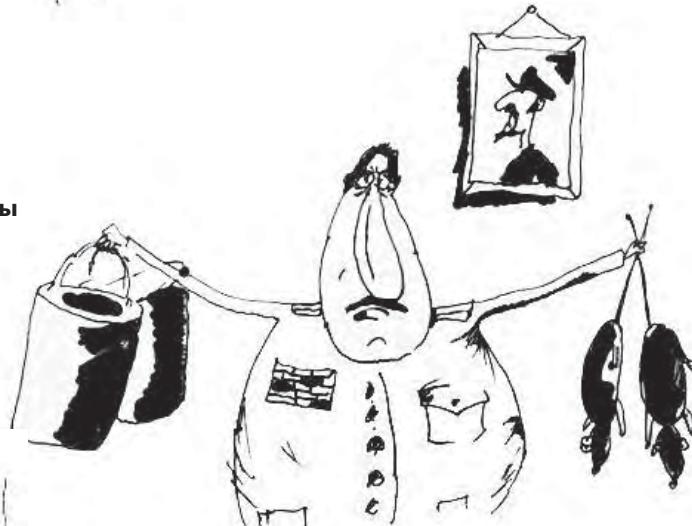
Kinohobbya chpasa: «Заклады hiba hauna».

91. Kriga. **96.** Lem. **97.** Lepaik. **98.** Kurnicki. **84.** Kurnicki. **85.** Hacac. **87.** Adryc. **88.** Amiba. **90.** Czarnau. **91.** Czarek. **96.** Lem. **92.** Lepaik. **93.** Kipniki. **94.** Tymoch. **95.** Borowki. **96.** Lili. **97.** Dzianina. **98.** Bpoker. **99.** Ljukawik. **100.** Aprihnen. **101.** Lepaik. **102.** Kurnicki. **103.** Kurnicki. **104.** Hacac. **105.** Kurnicki. **106.** Lem. **107.** Lepaik. **108.** Rzeczk. **109.** Tymoch. **110.** Amiba. **111.** Czarek. **112.** Lepaik. **113.** Kurnicki. **114.** Hacac. **115.** Kurnicki. **116.** Lem. **117.** Ljukawik. **118.** Rzeczk. **119.** Tymoch. **120.** Kurnicki. **121.** Lepaik. **122.** Hacac. **123.** Kurnicki. **124.** Lepaik. **125.** Hacac. **126.** Kurnicki. **127.** Lepaik. **128.** Hacac. **129.** Kurnicki. **130.** Lepaik. **131.** Hacac. **132.** Kurnicki. **133.** Lepaik. **134.** Hacac. **135.** Kurnicki. **136.** Lepaik. **137.** Hacac. **138.** Kurnicki. **139.** Lepaik. **140.** Hacac. **141.** Kurnicki. **142.** Lepaik. **143.** Hacac. **144.** Kurnicki. **145.** Lepaik. **146.** Hacac. **147.** Lepaik. **148.** Hacac. **149.** Kurnicki. **150.** Lepaik. **151.** Hacac. **152.** Hacac. **153.** Kurnicki. **154.** Lepaik. **155.** Hacac. **156.** Kurnicki. **157.** Lepaik. **158.** Hacac. **159.** Kurnicki. **160.** Lepaik. **161.** Hacac. **162.** Kurnicki. **163.** Lepaik. **164.** Hacac. **165.** Kurnicki. **166.** Lepaik. **167.** Hacac. **168.** Kurnicki. **169.** Lepaik. **170.** Hacac. **171.** Lepaik. **172.** Hacac. **173.** Kurnicki. **174.** Lepaik. **175.** Hacac. **176.** Kurnicki. **177.** Lepaik. **178.** Hacac. **179.** Kurnicki. **180.** Lepaik. **181.** Hacac. **182.** Kurnicki. **183.** Porek. **184.** Tymoch. **185.** Lepaik. **186.** Kurnicki. **187.** Lepaik. **188.** Hacac. **189.** Kurnicki. **190.** Lepaik. **191.** Hacac. **192.** Kurnicki. **193.** Lepaik. **194.** Hacac. **195.** Kurnicki. **196.** Lepaik. **197.** Hacac. **198.** Kurnicki. **199.** Lepaik. **200.** Hacac. **201.** Kurnicki. **202.** Lepaik. **203.** Hacac. **204.** Kurnicki. **205.** Lepaik. **206.** Hacac. **207.** Kurnicki. **208.** Lepaik. **209.** Hacac. **210.** Kurnicki. **211.** Lepaik. **212.** Hacac. **213.** Kurnicki. **214.** Lepaik. **215.** Hacac. **216.** Kurnicki. **217.** Lepaik. **218.** Hacac. **219.** Kurnicki. **220.** Lepaik. **221.** Hacac. **222.** Kurnicki. **223.** Lepaik. **224.** Hacac. **225.** Kurnicki. **226.** Lepaik. **227.** Hacac. **228.** Kurnicki. **229.** Lepaik. **230.** Hacac. **231.** Kurnicki. **232.** Lepaik. **233.** Hacac. **234.** Kurnicki. **235.** Lepaik. **236.** Hacac. **237.** Kurnicki. **238.** Lepaik. **239.** Hacac. **240.** Kurnicki. **241.** Lepaik. **242.** Hacac. **243.** Kurnicki. **244.** Lepaik. **245.** Hacac. **246.** Kurnicki. **247.** Lepaik. **248.** Hacac. **249.** Kurnicki. **250.** Lepaik. **251.** Hacac. **252.** Kurnicki. **253.** Lepaik. **254.** Hacac. **255.** Kurnicki. **256.** Lepaik. **257.** Hacac. **258.** Kurnicki. **259.** Lepaik. **260.** Hacac. **261.** Kurnicki. **262.** Lepaik. **263.** Hacac. **264.** Kurnicki. **265.** Lepaik. **266.** Hacac. **267.** Kurnicki. **268.** Lepaik. **269.** Hacac. **270.** Kurnicki. **271.** Lepaik. **272.** Hacac. **273.** Kurnicki. **274.** Lepaik. **275.** Hacac. **276.** Kurnicki. **277.** Lepaik. **278.** Hacac. **279.** Kurnicki. **280.** Lepaik. **281.** Hacac. **282.** Kurnicki. **283.** Lepaik. **284.** Hacac. **285.** Kurnicki. **286.** Lepaik. **287.** Hacac. **288.** Kurnicki. **289.** Lepaik. **290.** Hacac. **291.** Kurnicki. **292.** Lepaik. **293.** Hacac. **294.** Kurnicki. **295.** Lepaik. **296.** Hacac. **297.** Kurnicki. **298.** Lepaik. **299.** Hacac. **300.** Kurnicki. **301.** Lepaik. **302.** Hacac. **303.** Kurnicki. **304.** Lepaik. **305.** Hacac. **306.** Kurnicki. **307.** Lepaik. **308.** Hacac. **309.** Kurnicki. **310.** Lepaik. **311.** Hacac. **312.** Kurnicki. **313.** Lepaik. **314.** Hacac. **315.** Kurnicki. **316.** Lepaik. **317.** Hacac. **318.** Kurnicki. **319.** Lepaik. **320.** Hacac. **321.** Kurnicki. **322.** Lepaik. **323.** Hacac. **324.** Kurnicki. **325.** Lepaik. **326.** Hacac. **327.** Kurnicki. **328.** Lepaik. **329.** Hacac. **330.** Kurnicki. **331.** Lepaik. **332.** Hacac. **333.** Kurnicki. **334.** Lepaik. **335.** Hacac. **336.** Kurnicki. **337.** Lepaik. **338.** Hacac. **339.** Kurnicki. **340.** Lepaik. **341.** Hacac. **342.** Kurnicki. **343.** Lepaik. **344.** Hacac. **345.** Kurnicki. **346.** Lepaik. **347.** Hacac. **348.** Kurnicki. **349.** Lepaik. **350.** Hacac. **351.** Kurnicki. **352.** Lepaik. **353.** Hacac. **354.** Kurnicki. **355.** Lepaik. **356.** Hacac. **357.** Kurnicki. **358.** Lepaik. **359.** Hacac. **360.** Kurnicki. **361.** Lepaik. **362.** Hacac. **363.** Kurnicki. **364.** Lepaik. **365.** Hacac. **366.** Kurnicki. **367.** Lepaik. **368.** Hacac. **369.** Kurnicki. **370.** Lepaik. **371.** Hacac. **372.** Kurnicki. **373.** Lepaik. **374.** Hacac. **375.** Kurnicki. **376.** Lepaik. **377.** Hacac. **378.** Kurnicki. **379.** Lepaik. **380.** Hacac. **381.** Kurnicki. **382.** Lepaik. **383.** Hacac. **384.** Kurnicki. **385.** Lepaik. **386.** Hacac. **387.** Kurnicki. **388.** Lepaik. **389.** Hacac. **390.** Kurnicki. **391.** Lepaik. **392.** Hacac. **393.** Kurnicki. **394.** Lepaik. **395.** Hacac. **396.** Kurnicki. **397.** Lepaik. **398.** Hacac. **399.** Kurnicki. **400.** Lepaik. **401.** Hacac. **402.** Kurnicki. **403.** Lepaik. **404.** Hacac. **405.** Kurnicki. **406.** Lepaik. **407.** Hacac. **408.** Kurnicki. **409.** Lepaik. **410.** Hacac. **411.** Kurnicki. **412.** Lepaik. **413.** Hacac. **414.** Kurnicki. **415.** Lepaik. **416.** Hacac. **417.** Kurnicki. **418.** Lepaik. **419.** Hacac. **420.** Kurnicki. **421.** Lepaik. **422.** Hacac. **423.** Kurnicki. **424.** Lepaik. **425.** Hacac. **426.** Kurnicki. **427.** Lepaik. **428.** Hacac. **429.** Kurnicki. **430.** Lepaik. **431.** Hacac. **432.** Kurnicki. **433.** Lepaik. **434.** Hacac. **435.** Kurnicki. **436.** Lepaik. **437.** Hacac. **438.** Kurnicki. **439.** Lepaik. **440.** Hacac. **441.** Kurnicki. **442.** Lepaik. **443.** Hacac. **444.** Kurnicki. **445.** Lepaik. **446.** Hacac. **447.** Kurnicki. **448.** Lepaik. **449.** Hacac. **450.** Kurnicki. **451.** Lepaik. **452.** Hacac. **453.** Kurnicki. **454.** Lepaik. **455.** Hacac. **456.** Kurnicki. **457.** Lepaik. **458.** Hacac. **459.** Kurnicki. **460.** Lepaik. **461.** Hacac. **462.** Kurnicki. **463.** Lepaik. **464.** Hacac. **465.** Kurnicki. **466.** Lepaik. **467.** Hacac. **468.** Kurnicki. **469.** Lepaik. **470.** Hacac. **471.** Kurnicki. **472.** Lepaik. **473.** Hacac. **474.** Kurnicki. **475.** Lepaik. **476.** Hacac. **477.** Kurnicki. **478.** Lepaik. **479.** Hacac. **480.** Kurnicki. **481.** Lepaik. **482.** Hacac. **483.** Kurnicki. **484.** Lepaik. **485.** Hacac. **486.** Kurnicki. **487.** Lepaik. **488.** Hacac. **489.** Kurnicki. **490.** Lepaik. **491.** Hacac. **492.** Kurnicki. **493.** Lepaik. **494.** Hacac. **495.** Kurnicki. **496.** Lepaik. **497.** Hacac. **498.** Kurnicki. **499.** Lepaik. **500.** Hacac. **501.** Kurnicki. **502.** Lepaik. **503.** Hacac. **504.** Kurnicki. **505.** Lepaik. **506.** Hacac. **507.** Kurnicki. **508.** Lepaik. **509.** Hacac. **510.** Kurnicki. **511.** Lepaik. **512.** Hacac. **513.** Kurnicki. **514.** Lepaik. **515.** Hacac. **516.** Kurnicki. **517.** Lepaik. **518.** Hacac. **519.** Kurnicki. **520.** Lepaik. **521.** Hacac. **522.** Kurnicki. **523.** Lepaik. **524.** Hacac. **525.** Kurnicki. **526.** Lepaik. **527.** Hacac. **528.** Kurnicki. **529.** Lepaik. **530.** Hacac. **531.** Kurnicki. **532.** Lepaik. **533.** Hacac. **534.** Kurnicki. **535.** Lepaik. **536.** Hacac. **537.** Kurnicki. **538.** Lepaik. **539.** Hacac. **540.** Kurnicki. **541.** Lepaik. **542.** Hacac. **543.** Kurnicki. **544.** Lepaik. **545.** Hacac. **546.** Kurnicki. **547.** Lepaik. **548.** Hacac. **549.** Kurnicki. **550.** Lepaik. **551.** Hacac. **552.** Kurnicki. **553.** Lepaik. **554.** Hacac. **555.** Kurnicki. **556.** Lepaik. **557.** Hacac. **558.** Kurnicki. **559.** Lepaik. **560.** Hacac. **561.** Kurnicki. **562.** Lepaik. **563.** Hacac. **564.** Kurnicki. **565.** Lepaik. **566.** Hacac. **567.** Kurnicki. **568.** Lepaik. **569.** Hacac. **570.** Kurnicki. **571.** Lepaik. **572.** Hacac. **573.** Kurnicki. **574.** Lepaik. **575.** Hacac. **576.** Kurnicki. **577.** Lepaik. **578.** Hacac. **579.** Kurnicki. **580.** Lepaik. **581.** Hacac. **582.** Kurnicki. **583.** Lepaik. **584.** Hacac. **585.** Kurnicki. **586.** Lepaik. **587.** Hacac. **588.** Kurnicki. **589.** Lepaik. **590.** Hacac. **591.** Kurnicki. **592.** Lepaik. **593.** Hacac. **594.** Kurnicki. **595.** Lepaik. **596.** Hacac. **597.** Kurnicki. **598.** Lepaik. **599.** Hacac. **600.** Kurnicki. **601.** Lepaik. **602.** Hacac. **603.** Kurnicki. **604.** Lepaik. **605.** Hacac. **606.** Kurnicki. **607.** Lepaik. **608.** Hacac. **609.** Kurnicki. **610.** Lepaik. **611.** Hacac. **612.** Kurnicki. **613.** Lepaik. **614.** Hacac. **615.** Kurnicki. **616.** Lepaik. **617.** Hacac. **618.** Kurnicki. **619.** Lepaik. **620.** Hacac. **621.** Kurnicki. **622.** Lepaik. **623.** Hacac. **624.** Kurnicki. **625.** Lepaik. **626.** Hacac. **627.** Kurnicki. **628.** Lepaik. **629.** Hacac. **630.** Kurnicki. **631.** Lepaik. **632.** Hacac. **633.** Kurnicki. **634.** Lepaik. **635.** Hacac. **636.** Kurnicki. **637.** Lepaik. **638.** Hacac. **639.** Kurnicki. **640.** Lepaik. **641.** Hacac. **642.** Kurnicki. **643.** Lepaik. **644.** Hacac. **645.** Kurnicki. **646.** Lepaik. **647.** Hacac. **648.** Kurnicki. **649.** Lepaik. **650.** Hacac. **651.** Kurnicki. **652.** Lepaik. **653.** Hacac. **654.** Kurnicki. **655.** Lepaik. **656.** Hacac. **657.** Kurnicki. **658.** Lepaik. **659.** Hacac. **660.** Kurnicki. **661.** Lepaik. **662.** Hacac. **663.** Kurnicki. **664.** Lepaik. **665.** Hacac. **666.** Kurnicki. **667.** Lepaik. **668.** Hacac. **669.** Kurnicki. **670.** Lepaik. **671.** Hacac. **672.** Kurnicki. **673.** Lepaik. **674.** Hacac. **675.** Kurnicki. **676.** Lepaik. **677.** Hacac. **678.** Kurnicki. **679.** Lepaik. **680.** Hacac. **681.** Kurnicki. **682.** Lepaik. **683.** Hacac. **684.** Kurnicki. **685.** Lepaik. **686.** Hacac. **687.** Kurnicki. **688.** Lepaik. **689.** Hacac. **690.** Kurnicki. **691.** Lepaik. **692.** Hacac. **693.** Kurnicki. **694.** Lepaik. **695.** Hacac. **696.** Kurnicki. **697.** Lepaik. **698.** Hacac. **699.** Kurnicki. **700.** Lepaik. **701.** Hacac. **702.** Kurnicki. **703.** Lepaik. **704.** Hacac. **705.** Kurnicki. **706.** Lepaik. **707.** Hacac. **708.** Kurnicki. **709.** Lepaik. **710.** Hacac. **711.** Kurnicki. **712.** Lepaik. **713.** Hacac. **714.** Kurnicki. **715.** Lepaik. **716.** Hacac. **717.** Kurnicki. **718.** Lepaik. **719.** Hacac. **720.** Kurnicki. **721.** Lepaik. **722.** Hacac. **723.</b**

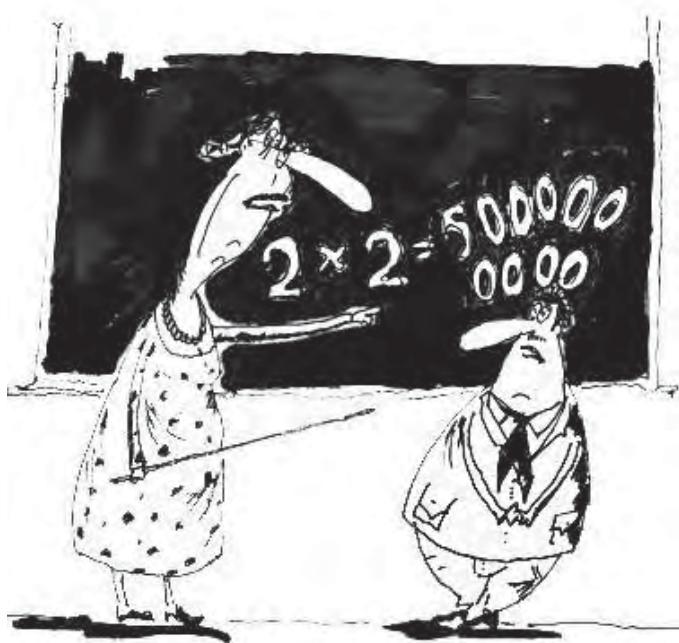

...Лукашэнка і Чавэс
дасягнулі адзінства.

...Што ты тут накрэмзаў?
«Вялікія духі, прыміце ад
нашага вэнэсуэльскага
племені ў ахвяру 100
баранаў, 100 леапардаў,
100 рабоў...» Слухай,
адкуль у цябе такая
любоў да прыпісак?

...Камітэт быў узмоцнены
ў два разы.

...Цана «Белтрансгазу»,
роўная 5 млрд у.а.,
згодна з АГЛ, не
адпавядала рэальнасці.

...Саша, а калі яшчэ раз
падумаць?..

У НУМАРЫ

Сымон-музыка выйдзе ў джынсах

«Госьціца» і *Grig Percussion* ставяць на вялікай сцэне Філямоній спектакль-эксперымент. Старонка 21.

Наш мядзьведзік у Бэрліне

На нямецкім вакзале атаябаваўся плястмасавы драпежнік-піянэр з Беларусі. Старонка 26.

Бульбе далі 10 сутак

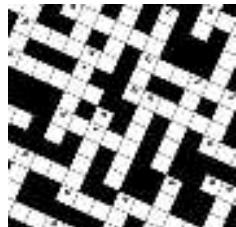
Старонка 13.

Як нараджаецца газета?

Плястыляндия. Старонка 24.

Мэгакрыжаванка

Да стагодзьдзя «Нашай Нівы». Старонка 28.

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Наши перасяленцы ў Сібіры

...за апошнія 15 гадоў выехала з усіх эўрапейскай Рэсеi ў Сібір бязмала 4 мільёны душ перасяленцаў. Між імі першае месца займаюць украінцы — іх выехала ў Сібір 1 мільён 800 тысяч душ; пасля ідуць вялікарусы — каля 1 млн 400 тыс., далей беларусы — 600 тысяч душ зь лішкам і ў канцы ўсе іншыя нацыі — каля 200 тыс. душ.

Калі прыраўнуем лік перасяліўшыхся ўкраінцаў, вялікарусоў і беларусоў да ліку астаўшыхся ў сваім краю, дык выходитці, што прычына, якая гоніць людзей за хлебам у чужынку, — бяда — найболей пануе між украінцамі і беларусамі; з сотні вялікарусоў у Сібір перабралася 2—3 души, з сотні ўкраінцаў — ня больш 6, а з сотні жыццялёў Беларускай зямлі — акно 7 душ.

«Наша Ніва». 1911. №36

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Адначасова Рэдакцыя звяртаецца з просьбай ахвяраваць на выданье. Дэталі — старонка 30.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

САЛІДАРНАСЦЬ

Беларусы! Выявім салідарнасць з маладафронтарамі — прыйдзем на суд па справе «МФ» у якасці сведкаў абароны!

ВІТАНЬНІ

Віншаем Ірыну Лаўроўскую з абаронай доктарскай дысэртаты ў Варшаве. Сябры зь Менску

Паважаную Лаўроўскую Ірыну віншую з абаронай доктарскай дысэртаты. Вы вельмі патрэбная беларусі! Мы авансава пераможам разам. Жыве Беларусь! Сяржук Бахун Алесяю з Ліды шчытваў віншем з Днём народнай! Шчасць, здароўя, плёну вучобе, упэўненасці ў сабе і ўсяго найлепшага жадаем табе мы — твае сабры і сяброву

Віншаем Ігната Крышчанка з 16-гадзінствам. Зычым шчасць, здароўя. Жадаем адзначыць 18 Ульянай Беларусь.

КНІГІ

Тэрмінова набуду факсімільнае выданье

«Нашай Нівы», т. I, 1906—1908 г. Т.: 280—37—81 (Аляксандра), 631—66—19

«Наша Ніва», «ARCHE», кнігі, навучальныя дапаможнікі, слоўнікі, музыка да фільмаў на CD на Румянцаў 13 (ТБМ). Асартымент што-тыйдзень мянінецца! Ад панядзелка па пятніцу (15.00—19.30). Т.: 707—40—01

Прадам кнігу «Ксты» Рыгора Барадуліна. 7 тысяч рублёў. Т.: 204—58—00

Беларускі кнігі везому на реалізацыю ад выдаўцоў і аўтараў. Т. 771—49—39. E-mail: kniganosh@tut.by

ПРАЦА

Якасны набор тэкстаў на беларускай мове, карэктурা, рэдагаваныя, запіс на электронныя носябіты інфармацыі. Звяртацца загадзя пасля 17.00 па телефоне: (017) 235—18—72, Юры Сяргеевіч

ПАДАРОЖКА

Запрашаем у падарожжа 6—9 кастрычніка: Львоў—Жоўква—Падгорны—Олеск. 14—15 кастрычніка: Вільня—Трокі—Меднікі. Т.: 292—54—58, 622—57—20, 509—12—16, 110—19—28

ЖАРТ

— Як, дзядзька, думаеш, а ці можа пачацца вайна Расеі з Грузіяй?

— Хіба не. А ну ж грузіны Москву возьмуць? Як ж тады Пуціну будзе «Газпром» ачоліць?

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бакшанская
галоўныя рэдактар	Андрэй Дынько
фотарэдактар	Арцём Ліва
нам.галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
мастакі рэдактар	Сяргей Харэўскі
выдавец і заснавальнік	Мясцовы фонд выданья газеты «Наша ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:
220050, Менск, а/c 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.
E-mail: nn@nn.by
On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос форматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не насе адказнасці за зміст раклімых абвестак. Кошт свободны. Пасведчанне аб регістрацыі прадпрыемства выданы №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзеное Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыйдyczны адрас: 220030, г. Менск, вул. Калектарная, 20а—112. Р/р 3015212000012/у МГД ААТ «Белінвестбанка», Менск, код 764.

Наклад 2771. Газета выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 04.10.2006.
Замова № 5555.

Рэдакцыйны адрас: Калектарная, 20а—112.